

W repertuarze rozwiązań systemowych pominięto również te momenty, które mają charakter ponadsystemowy i mogą być wprowadzone do każdego systemu bez zmiany zasad jego budowy lub grafiki, a więc np.:

- wykazy słów, w których pomija się w zapisie dźwięki słabo wymawiane /np. L w słowie rzemieślnik, Ł - jabłko, T - projekt/,

- zasadę pisania znaków podwójnych jednym znakiem /np. lekki = leki, Anna = Ana/,

- znaki niestenograficzne i ideograficzne /m.in. dla liczb/ w materiale nie objętym obowiązkowymi wykazami w konkursie,

- zasady interpunkcji stenograficznej.

Ze względów technicznych znaki zostały nieco zwiększone w stosunku do zwykłego pisma stenograficznego /biegłego/. W systemach o 3 równych polach wysokość każdego pola wynosi 5 mm, w systemach o polu środkowym niższym niż pola górne i dolne przyjęte proporcje 5,5:4:5,5 mm.

W objaśnieniu znaków i reguł starano się posługiwać skrótami używanymi zwykle w literaturze stenograficznej, takimi jak np.:

-a- = a w środku wyrazu, w śródgłosie,

a- = a na początku wyrazu, w nagłosie,

-a = a na końcu wyrazu, w wygłosie,

V = samogłoska,

G = spółgłoska,

XR = grupa głosek: spółgłoska + R,

XVR = grupa głosek: spółgłoska + samogłoska + R,

/V/j = J po samogłosce,

j/C/ = J przed spółgłoską itd.

Ze względu na brak ujednoliconej terminologii stenograficznej starano się pozostawić oryginalne nazewnictwo znaków, części znaków itp. stosowane przez samych autorów.

Prezentowane materiały nie są zapewne wolne od nieścisłości i pomyłek wynikłych częściowo z niedokładnego przygotowania materiałów konkursowych przez samych autorów. Pełne materiały tzn. same prace konkursowe są dostępne do wglądu w Bibliotece ZG SSiM w Warszawie.

GODEŁO:		Autor: PIOTR OCHONSKI Gliwice	
WIELICZKA			
Liniatu- 4 linie	Wielko- 3 pola	ści i	Spół- głos- ki
ra i ką	równy	kąty	
		znaków	
b c d f g h=ch k l=k m n p r s=-z- t w z ż rz		--z	
		Spółgłos- ki zmięk- czone	
cz sz dz dż=drz j/V/ -j/C/ -j -yj		b ó m p r	
		Samo- głos- ki	
ś w ź dź d f g h t k n		a eb ac af itd.	
al-el ar are ara aro ba ca da itd. e eb ed ef itd. ek el			
opu- zwykle			
szcza opuszcza			
się się			
en er es -e- -e		e=e lub kropka pod linią główną i=y bi ei fi itd.	
gi ki li by cy dy itd. o=o- bo co do fo go cho jo ko lo mo		-a	
no po ro so to wo zo żo czo dzo szo rzo		u=u- ub uc ud itd. ó=ó-	
		Zbiegi samo- głosek	
bu cu du itd. lu- -lu- -lu		bea fea lea itd. cea rea tea	

<i>oa</i>	Grupy spół-głosk.	<i>oa</i>	Grupy spół-głosk.
oa boa doa itd. koa toa ua dua gua wys ea zaa ae koer poe			
<i>koegz</i>			
koegz due mue itd. ree rił ei bai cai itd. oi boi coi itd.			
<i>ui</i>			
ui dui kui itd. yi dei lei itd. cei rei sei tel dziei eo bec			
<i>deu</i>			
deu itd. ceo cheo koo uo buo duo itd. au bau dau keu itd. eu			
<i>beu</i>	Grupy spół-głosk.	<i>beu</i>	Grupy spół-głosk.
beu deu ieu itd. ale: fauna dou pou wyu feudalny			
<i>gr</i>	Grupy spół-głosk.	<i>gr</i>	Grupy spół-głosk.
gr hr kr mr pr sr tr wr zr			
<i>prz</i>	Grupy spół-głosk.	<i>prz</i>	Grupy spół-głosk.
prz trz wrz zrz			
<i>ti</i>	Grupy spół-głosk.	<i>ti</i>	Grupy spół-głosk.
ti wi zi ozi szł cło fio gło itd.			
<i>rw</i>	Grupy spół-głosk.	<i>rw</i>	Grupy spół-głosk.
rw sw-zw św tw źw czw szw dżw dźw			
<i>sn</i>	Grupy spół-głosk.	<i>sn</i>	Grupy spół-głosk.
sn sp sr st			

<i>sz</i>	Grupy spół-głosk.	<i>sz</i>	Grupy spół-głosk.
szc szcś szcśn szcśp szcśr szcśt szcśw			
<i>szc</i>		<i>szc</i>	
szc brw drw krw trw drż tohn wzb wzd wżg wsk wzm wzn wsp wet			
<i>XVR</i>	Grupy spół-głosk.	<i>XVR</i>	Grupy spół-głosk.
XVR ber bar bor bur bier cer car cor cur cier der dar dor			
<i>dur</i>		<i>dur</i>	
dur fer far for fur fier ger gar gor gór her har hor hur jer			
<i>jar</i>		<i>jar</i>	
jar jur ker kar kor kur ler lar mer mar mor mur mier ner nar			
<i>per</i>		<i>per</i>	
per par por pur pier rer ser sar sor sur sier siar ter tar			
<i>tor</i>		<i>tor</i>	
tor tur wer war wor wór wier zer zar zor zur źer źar źur źor			
<i>cz</i>		<i>cz</i>	
czar czar czór szer szar szor dzier dzlar dziur berw			
<i>barw</i>	Grupy spół-głosk.	<i>barw</i>	Grupy spół-głosk.
barw burż dwer dwor gwar kwar marż twer twar twor			
<i>barz</i>	Grupy spół-głosk.	<i>barz</i>	Grupy spół-głosk.
barz burz borz bierz biaz cerz carz cuż cierz ciaz ciąż			

derz darz durz dorz ferz farz fierz gerz garz górz gorz herz
duż dąż gierz gaż

harz horz jerz jarz karz kurz korzkierz merz marz murz morz
jeź kaź męź moż

mierz miarz narz nurz noż perz parz purz porz pierz piarz
poż

reż raż róź roź sierz sierz terz tarz turz torz werz waż
sięż też tuż toż węż warz

worz wierz wiarz wiąź żarz dierz dzarz dzieź dziarz szers
woź wieź

szarz draż druź droź dworz fraż graż gróź gwarz krąź kruź
draź

księż mruź mroź preź praź próź proź sierź str straż stróź
ksiąź praź

Grupy zgłoskowe	strzeź	wraź	wróź	dzierź
	XVW	bew	baw	bow
	cew	cow	dew	daw
	byw/a/		cyw	dyw

dow chow kow low maw mow mów naw now pew pow powa powie rew
ryw

rewa rewo raw sow tow zow rzow czow dziew ściow graw kraw
rywa sow dziw graf kryw

Grupy zgłoskowe	krew	praw	przew	staw	traw	sław
	inne	draź	dróź	kaź	techn	

twarz tworz twórz krąź kruź krzyź met met meto metr matr
mete moto

meteo metrze myśl myśli mis pis przep przepo przepa sięź

śmierz straż stróź strzeź świerz wraź chcieć marsz metria

Przedrostki polskie	i bez obce	mikro	mistrz	morf	psych	stęp	teria	termo	warsz
------------------------	---------------	-------	--------	------	-------	------	-------	-------	-------

bezu bezi jak naj naj nad odp przed przy eks inter kom komu
egz

komp kon konst kongr kont konta kontr kontra rest anty archi

Przyrostki polskie	9 końc. ac jac	archeo	sus	aut/o/	des	desp	pseudo	trans	wice
		dys	dysp						

cka ó ego jszy nienie ośó owy bowy dowy itd. ów bów ców itd.

Przyrostki obce	cja izacja	śmy	tych	tym	ciel	owiec	ówka	ano	śó
		ono	żó	dztwo					

	Grupy spółgłosek. XL bl cl kl ml
	Grupy spółgłosek. XW
	Grupy spółgłosek. SX
	Grupy spółgłosek. ZX zb zo zd zf zg zh zk
	Grupy spółgłosek. SX śc śl śm śn
	Grupy spółgłosek. inne roh rg rm rs rt rk drw krw trw
	Grupy spółgłosek. XER= XYR= XR ber cer der itd.
	XVRZ

	XVL + + + + + + + +
	XEW= SEX= XES= XYW= SYX= XYS= -XOW= ZEX= XS
	XW ZYX= SX
	Grupy spółgłosek. Zgłoskowe
	Przedrostki polskie bez do na nad
	Przedrostki obce
	Przyrostki i końc. polskie ac é ego jszy nienie ośc owny jac
	Przyrostki obce cja cjalistyczny izacja
	gram

Rzemie	
ista izm logia tet tura tyczny um	centr ciąg chodz dział
kład kon łącz prow przeciw rząd stan-staw stanow stęp śred	
Znaczniki	aby ale bardzo będzie budowa być cały chceć chodząc czas czy daleki droga dyskusja działać dziedziina gospodarka jak jaki
trud	trud
jeden jednak jego jej jest jeżeli już każdy komisja kraj który kultura ludzie może mówić musieć należeć naród nasz nawet nowy okres określony państwo pewny plan	
polski potrzeba/powinien praca problem produkcja projekt przedsiębiorstwo przemysł przykład realizacja rozwój rzecz sam sa się siła społeczny sposób- spotkanie sprawa stosunek	
stroja swój sytuacja szkoła środek tak taki tego tej ten trzeba tylko tym uwaga warunek wielki większy własny wszystkie wzrost zakres zostać związek adres bądź będą	
bezwzględnie bowiem byłem, -eś, -bym itd. czego dla dlaczego co, co to, co to jest, choć chociaż chwila często dawno dobry dobrze dopiero dopóki dziś interes interesujący jednocześnie	
jeśli, jeżeli chodzi jeżeli kilka koniec konieczny kurs lecz prawo przeciw przeciw potem pieniąż raczej razem równocześnie różny porozumienie rozumieć specjalny siebie	
między mimo wreszcie natomiast natomiast na przykład, niestety niezwłocznie niebawem owszem natura oczywiście otóż tymczasem wysoko wewnątrz zewnątrz	
wtedy względnie względnie bezwzględny zależnie zarówno wesele zwykły wniosek wieczór aniżeli tam według wpływ wreszcie wszelki	

GODŁO: **WISŁA** Autor: Edward TREPNAU Grudziądz

Linia- 4 linie	Wielko- 30°-60°	ści i
ra i kąt 3 pola		kąty
główny równe		znaków

Spół- głos- ki b c d f g h-ch j k l-ł m n p r s t w z

Spółgłos- ki zmiek- czone ż-rz cz sz dz dż -c -dz -cz -z -dż b é d t g

Samo- opu- głos- szoza ki się h k i m n p r s t w z dż a -a- -ka e=ę

dłuższy łącznik -e- -ke -ję i -i---y- cy ci oj=oi o=ą bo ko zo co go -i--y /U/uj=ui

Zbiegi samo- głosk bu ku itp. uoo ucio itp. uoho ju- /V/ju a, e Po- w razie po- można nad- trzeby a, e, opu- to a zaznacza się znakiem diakrytycz-

oe eo poeta eu- ou- uo au ui szczać

nym:	Grupy spół- glosk. XR	Grupy spół- glosk. XRZ	Grupy spół- glosk. XL/L/
------	-----------------------	------------------------	--------------------------

6 2 t v a o	Grupy spół- 6 2 6	Grupy spół- 2 2
b1 c1 d1 itd. h1 s1 ś1	głosk. XW bw cw gw itd.	głosk. XS sc sk itd
e = a o u	Grupy spół- 2 2 d a u g = k c d 9	Grupy spół- 9
sp sr	głosk. ZX zb zo zg itd. zh zr zs zż -zb -zd itd.	głosk. SX
9 9 0 9 a	Grupy spół- 6 0 0 d a	Grupy spół- 9
śc śm śp śf śn itp.	głosk. XS bs hs rs itd. ds fs itd.	głosk. inne cho
2 2 2 2 2 2 2 2		
ohm cht chsz pch dp, dap kp, kap tp bez, basz kez, kasz pach dep kiep biaz, biesz kiesz		
z z z z z z z z	Grupy zgłoskowe	
msz, masz psz, pasz wsc wśc szcż war warz, wierz miasz, miesz piasz, piesz wer waż, wież		
2 2 2 2 2 2 2 2		
-rów -rzów -cał -fał -chał -wał -zał -ział -dzał dop		
2 2 2 2 2 2 2 2		
stap, step stop casz ciesz czasz dzasz fasz gasz tasz lasz stęp, styp stąp dziasz łasz		
2 2 2 2 2 2 2 2		
rasz sasz wasz cach ciach czach dzach zach ziach kach łach dziach łach		
2 2 2 2 2 2 2 2		
Przedrostki polskie		
mach pach sach siach zas cas itp. byś biś itp.		
2 2 2 2 2 2 2 2		
bez/e, a/ pod/e/ /ws, s/pół/1/ prze /s/przed/e/ przy wy w wz przez		

Zbiegi przed- rostków	napo nado nsob wydo ww uwy uz dopo nadpo obo. powypo poprzy podo poob podpo bezpod
Przed-rostki	obce int/e/ x kom/s, e, o/ =kon/a, e, o/ ad ana ant/e, i, y/ ary- =archi cir/c, ka, kum/ des=dys/z/ ekstra hipo hiper pra- =pre pro sub super trans
Przy-rostki	
polskie	kie aq, oo cka, dzka owny śmy ski /c, s, dz, ańs, eńs/two znaki nadpisane: aqy aqe aqa aqo aqej aqego aqemu -ch
Przy-rost-	
kolwiek /l/nik ki	
liwy/s, e/ /ś/ciel, ciół	obce /s, i, en, y, ojs, ta, tra, stra/oja cjalistyczny cjalny cjonalistyczny cjonalny
cjał/l/ cjonak cjalistka cjonalista cjalizm cjonalizm fikacja /n, t, l/ i, y/zacja cja cji cje cjach cjami um grafia ojny	
Rdzenie i	czny ent giczny graf znacznicy graficzny gram ista niki chodź trud budowa już ludzie tet tyczny praca szkoła maszyna otóż różny
centr prow śr/e, o, ó/d part sż/a, o, ó/w	
bardzo będzie być cały chcieć czas czy gospodarka jak jeden jednak towarzyszyć wbrew w ogóle dużo móc mógł wreszcie wasz	
jest jeżeli każdy który może musieć należeć naród nasz nawet on plan potrzeba powinien rzecz sam sprawa swój ta tak tego tej ten też to trzeba tu tych tylko własny wszelki	
zostać aktyw bądź bowiem bywa choć często część dokąd dla członek-człowiek dotąd dotychczas dziś gdzie gdy istnieć istotny kiedy kto lub łożyć mianowicie nareszcie pomoc itd. itp.	
natychmiast natomiast niżeli jeszcze obywatel oczywiście ponieważ przecie raz równy siebie sobie=sobą według wewnątrz widzi wobec wreszcie wtedy zamiast zawsze zwłaszcza zwykle żaden że żeby m.in. tym	

GODŁO:

KOPERNIK

Autor:
JANUSZ
KACZMAREK
1.6dź

Linijatu- 4 linie
ra i kąt 3 pola 45°
główny równe

Wielkości
i kąty
znaków

Spół-
głos-
ki

b c d f g h=ch j k l=ł m

Spółgłos-
ki zmięk-
czone

n p r s=z t w ż=rz cz sz dz dź=drz. 6

Samo-
głos-
ki

d f g h=ch k m p t w dź r é ñ ś=ż i=ł

opu-
szcza
się

a=a- -a- -a ar rak arak arka e=e era etat meta

małe wasze i=y izba impas miraż mysz mit ryby ryb

j -j o=a orka owad obiad orzeł soś rok koszt

godzina worek kolos oko rano łapa u=ó uren ufać

Zbiegi samo-
głosek; opu-
szcza się je-
dną samogłos-
kę lub łączy

uwaga umiar kucyk pióro żuk rusza poki

się je
kluczką
prawo-
obrotową aorta ruiny

Grupy
spół-
głosk.
XR br dr mr pr sr-zr gr hr=chr

Grupy
spół-
głosk.
XRZ brz drz mrz prz grz chrz krz trz

Grupy
spół-
głosk.
XL-XL bi di itp. ci gi itp. ti wi oż szł fi

Grupy
spół-
głosk.
XV bw dw dzw ow rw tw kw chw czw szw gw żw sw-zw

Grupy
spół-
głosk.
XVI dw mw pw dźw ów lw rw tw kw chw gw zw św-źw SX-ZX

Zwykłe
połączenie
znaków

Znaki
spec-
jalne
sk-zk sn-zn st strz

Grupy
spół-
głosk.
SX

Zwykłe
połączenie
znaków

Grupy
spół-
głosk.
inne

Grupy
XAR = XR
zgłoś-
skowe = XL

Przed-
rostki
pols-
kie

tak-tok-tyk bez/e/ jak naj na naj nad/e/ ob

po pod/e/ pół,spół,współ prze/s,z/ przed/e/ przy/s,z/

Przed-
rostki
obce eks in inter

w/e/ wy wz ź roz tor,tur wes/z/

	Przyrostki i końc. polskie ąc jac
kom=kam kon=kan kont kontr auto graf log trans	
oka=/s, st, dz/ka ego jasy nienie oś owny śmy tka /s, c, dz/two cki=/s, st, dz/ki szy	
tych ja je jo ju żnienie /s, c, iel, nać zna, /e, y/, tur, /a/ /ze, dze, nie, ciół nieć /s, st, n/a, e, y/, tor	
go wka liwy, /a, e/, ami ica nik=lnik, wanie wał waja fka /i, y/, mi yca czyk, lczyk wianie wiał wiają	
	Przyrostki obce
wać ąca ące ąca ący ącemu ącymi ących ącego ków wiać	
cja, zacja, wacja, lizacja, ojalistyczny, cjonalny, czny izacja, fikacja cjonalistyczny cjalny, cyjny	
ent giczny graf graficzny izm logia tet tyczny log cjonalis- tóg ta, cjalie ta	
Rdzenie	
czka centr chodz ciąg dział kon przeciw rob rząd /z/ rząd /dz/	
stan, stanaw sta, sto stęp śred, śród praw zdrow, zdrow wład stanów staw stąp srod prawa zdrow	
	Znaczniki
Znaczniki	
gotow/ów/ aby ale bardzo będzie budowa być cały ce	

chcieć, chodzić, czas, daleki, droga, dyskusja, dziedzina, gospodarka, jaki, jeden, jednak, jego	
jest, jeżeli, już, każdy, komisja, kraj, który, kultura, ludzie, może, mówić	
musieć, należeć, naród, nasz, nawet, nowy, okres, określony, organizacja, państwo, partia, pewny	
polityczny, polski, potrzeba, powinien, praca, problem, produkcja, program, projekt, przedsiębiorstwo, przemysł	
przykład, rozwój, rzecz, sam, socjalistyczny, społeczny, sposób, sprawa, stosunek, strona, swój, sytuacja, szkoła	
środek, ta, taki, techniczny, tego, tej, ten, też, to, trzeba, tu	
tych, tylko, tym-tam, uwaga, warunek, wiele, wielki, większy, własny, wszystkim, wysoki	
zakład, zakres, zostać, związek, że, procent, działalność, znaczenie, komitet, różny, duży	
rolnictwo, wniosek, często, fakt, prezydium, towarzysz, pracownik, natomiast, technika, produkcyjny, człowiek	
ekonomiczny, obywatel, poszczególny, współczesny, charakter między, socjalizm, jedynie, kiedy, i.	

GODŁO:

ŁAWA

Autor:
WŁADYSŁAW
ŁAZARZ
Kraków

Linijatu- 4 linie ra i ką 3 pola	Wielko- ści i kąty	Spół- głos- ki
główny równe 75-80°	znaków	b c

e l a p i a c a c o r t a v z b z d

d f g h=ch j k l=ł m n p r s t w z rz ż cz sz dz

d z c z o n e b c d f g h i k l m n p r s t w z d z

Spół-
głoski
zmięk-

a b a c a d a i t d . e -e- e i b i b c i o i t d . y b y b c y c i t d

Samo-
głos-
ki

opu-
szcza
się

b e j b c e j c i t d . o b o c o d o i t d . a u o b u o u d u i t d .

Grupy
spół-
głosk.
XR br

d r f r g r h r k r m r p r s r t r w r z

Grupy
spół-
głosk.
XRZ brz drz grz hrz krz

m r z p r z t r z w r z z r z

Grupy
spół-
głosk.
XL/L/ b l c l d l f l g l h l k l m l p l r l s l

s i t i w l z l c z l s z l

Grupy
spół-
głosk.
XW bw ów ów gw hw kw rw sw ów tw zw

z w c z w s z w d z w d z w

Grupy
spół-
głosk.
SX sc sf sh sk sl sm sn sp sr st sw

Grupy
spół-
głosk.
ZX zb zc zd zf zg zh zk zm zn zp zs zt zw zz zcz zez

Grupy
spół-
głosk.
SX sc sm sn sp sr st sw

Grupy
spół-
głosk.
inne bd bf bg bh bp bs

b t b w b s d b d c d d d f d h d p d s o n o s e w c s c r f b f g f h f l f s

f w f r z f a z g f g h g s h c h d h f h g h s h z k k k m k n k p k s k s m f

m k m s n d n f n k n l n p n r n s n t n w n r z n s p d p f p g p h p m p n p t

p p r d r f r g r h r m r p r s r t t f t h t p t s w b w h w m w p w t w w w z

Grupy Grupy XVRZ tworzy się z grup XRZ przez minimalne
zgię- wydłużenie dolnej części znaku. Inne grupy zgłos-
skowe kowe tworzy się z odpowiednich grup spółgłoskowych

następująco: XAC przez obniżenie znaku grupy spół-
głoskowej do połowy lub minimalne wydłużenie w dół. XIC
przez minimalne wydłużenie w górę, XOC przez poszerzenie
znaku lub większe jego załamanie, XUC przez oieniowanie zna-
ku, XYC przez większe pochylenie znaku w prawo lub zwiększe-
nie odstępu między spółgłoskami np.:

b a r p a r s a r z a r k i r s i r w i r b o r h o r w o r h u r w u r f y r h y r p y r

h a l m a l s a l h a w w a w s a k s a s s a z z a g z a p z a s s a d s a t s a s s a z

Inne grupy głosek	l a ~ z z e z u ~ /	Przedrostki polskie	b /
szcz mn nm ng ngo cr źg ro naro yj ciel			
Przedrostki obce		Zbiegi przedrostków	
jak naj pod nad pół przy w wy wz z przed		inter kom kon kont kontr	
Przyrostki polskie			
wypo przypo bezpod		kie ąc cka ć jąc nienie ość owny owy ów ski śmy tka two tych tym	
Przyrostki			
obce		cja cjalistyczny cjalny cjonalistyczny cjonalny cyjny czny ent graf gram tarz ter tet tyczny um	
Rzeczenniki		znaczniki	
centr ciąg god kład rząd stan/stanow staw			
stępi śred trud chodz prow przeciw			
aby ale bardzo budowa daleki droga dyskusja dziedzina gospodarka jak jeden jednak jest jeżeli już każdy komisja kraj			
który kultura ludzie miasto może mówić musieć należeć naród nasz nawet nowy okres określony organizacja państwo partia			
pewny plan polityczny polski potrzeba powinien praca problem produkcja program projekt przedsiębiorstwo przemysł przykład			
rada realizacja rozwój rzecz sam socjalistyczny społeczny sposób sprawa stosunek strona swój sytuacja szkoła środek			
tak techniczny tego tej ten też to tu tylko			
tym uwaga wiele wielki własny wysoki wzrost zadanie zakres			

zostać związek że życie tych warunków większy wszystkim zakład

GODŁO:

ZAMEK

Autor:
EDWARD
TREPNAU
Grudziądz

Linia- ra i kąt główny	4 linie 3 pola równe	Wielko- ści i kąty	Spół- głos- ki
		60-70°	
		znaków	

b c d f g h=ch j k l=m n p r s t w z ź rz cz

W śród-
i na-
głosie:

Samo-
głos-
ki

opu-
szcza
się

sz dz dź z=s, ź=ś
rż=rśz

a -a- -t -ta ac ar as ab ach itd.

odsunięcie
znaków spółg.
o 1 miarę

opu-
szcza
się

e=ę -e- -e -ę -je -ję ec er itd. i=y i ił-
spójnik

it icz is itd. li my mi itd. ij, yj, ji-i czyszcz o-a bo ho so

go itd. jo ją co lo wo rzo ro u=ó udo szybu szcuzu bu cu du
w nagł. i po zn. podnies. itd.

W razie niemożności połączenia lub o-
znaczenia a, e wpisuje się je poniżej

lu wu uko uto ju /V/ju jako znak diakrytyczny. E, ę odróżnia
się ew. kropką pod znakiem.

Spół-
głoski
zmięk-

czone b c d f g h k l m n p r s t w z dź dż

Zbiegi
samo-
głosek

cz z' sz au- eu- ou- ua su ui nau pou nieu ao eo io uo oa

		Grupy spółgłosek
oe oi ou ai ei ui se ei ie iu lub opuszcza cio rio lio się jedną z samogłosek		XR
br cr dr fr gr hr kr mr pr sr tr wr zr bro dro itd. ale cro		
Grupy spółgłosek.		
XRZ	brz drz grz hrz krz m rz prz trz wrz zrz frz brzo drzo itd.	
Grupy spółgłosek.		Grupy spółgłosek.
wrzo XL/L/ bi ci di itd. ri wi		XW bw ow dw itd. rw ew
	Grupy spółgłosek.	
b w c w d w		SX so sf itp. sh sk itp.
	Grupy spółgłosek.	Z - przedrostkowe i przyimkowe
sp sp sr sw	ZX zb zc zd itd. zr zw	
	Grupy spółgłosek.	Grupy spółgłosek.
zb zd zf zcz itd.	SX śc śm śp itd.	inne ks rch rk rt rsz
rl rb rp rf rw rs rm rcz rg rdz rdź rzoh rzk itd. wch wo itd. rk rs		
wp wb wm wz itd. dp kp mp tp dpr/z/ mpr/z/ dpo dpro mpo wpro		
dpł mpl dd gd bk czk chk mk pk sk ck tk stk sko skio tko stko		

cht pt chto pto bsz chsz msz psz wchr wcr wkr wtr wszr wpr	
wbr wdr wdźr itp. wchro itp. wbrz itp. wchrzą itp. bwr itp. bwrz	
bwro bwrzo itp. brw brzw drw drzw itp. srw brw drw grw drwią brzw	
schł skl itp. schr skr spr str skro schrz skrz sprz strz skrzy	
sprzą strzą schw schw skw skw spw spw stw stw schwo stwo schwro	
skrw skrw strw strw wsch wsk wsp wst wszz war wśr wśp wsk	
wchr wstl wekrz wstrz wspr itp. wchro wstrzą wsprzą szoz itp.	
Grupy spółgłosek.	XAR XER skowe =XR
bar car har dar itp. ale far tar zar dzar żar szar ber cer her der fer ter zer dzer żer szar	
XIAR XIER	
biar ciar diar fiar hiar itd. ale biaro miaro itp. diaro diero	
fero tiero saro siaro itp. dor dior kor kior doro dioro koro	

2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2		także różne kombi-		2 2 2
kioro itp. tur fur zur turo giaur nacje skiar staro spior tura		typu: skier stero		
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2				
stor storu stur sturo		wspiar wstar wstero braw praw berw wspier wster wstero brew praw berw		
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2				
bierw zerw trow szorw torw szorow skorw skraw straw storw bierw zerw toraw skoraw skrew strew		także kombi- nacje		
Grupy XARZ= tworzo- zgło- XRRZ= na ana- skowe XIARZ= logicz-		X X X X		X
XVRZ XIERZ nie do barz darz farz harz pocho- diarzy grup XVR, dne np.: dzierzo				
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2				
dzierzo korz kiorz torz tiorz zurz turzo skierz ślarz storz zierzo				
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2				
stórz storzo wekarz hrzaw trzaw dzarzow gorzaw gorzow hrzew trzew dierzow gorszaw skorzew		Grupy zgło- skowe		X X X X
strzow w strz ^{aw} w strzow		XVL/L/ bal cal dal fal tal itd. XVL/L/		
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2				
biaż ciaż diaż itd. -fal -tal itp. wal wiaż wiel balu eslu biaż ciel diel		także kombi- nacje		2 2 2
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2				
walu -falu -talu itp. dol gol kol tol pocho- spiał stół spioł dne np.:				
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2		Grupy zgł. XVW		2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2
skioł w spal wspił w stol		XVW b ^{aw} bi ^{aw} caw cew ci ^{aw} daw		

2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2		także kombi- nacje		2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2
daw di ^{aw} di ^{ew} itp. dne np.: f ^{aw} wo fi ^{aw} wo f ^{aw} wio ci ^{aw} waw wa ^{aw} wew				
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2				
wew wi ^{aw} wi ^{ew} dow dow ^{aw} żow żow ^{aw} buw bu ^{aw} biuw biu ^{aw} -schów -aszów				
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2				
ziw r ^{aw} w skiew czwi ^{aw} rz tow ^{aw} er tow ^{aw} erz zawar zawarz zawier zawar zawarz zawierz		Grupy zgło- RX- skowe REX		2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2
dziawr tuwr bywiar w stowarz skiwiar tuwar bywiarz skiwiarz		inne rzach rzak		
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2				
rzat rzał rzaw rzesz wiar wiarz rów rzów prów pi ^{aw} r/z/ów rzel rzew wier wierz przów				
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2				
krów, krzów tarów torów strzów dapr, dapar dapl, depł kapr, kar/z/ów tarzów torzów depr, depar depal kiepr, kaper				
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2				
kapł, kiepl mapr mapł dopr dopł czapr czapl t ^{aw} pr ^{aw} skap, skop kapel dopier dopel czep ^{aw} r, czepł t ^{aw} pr ^{aw} skiep				
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2				
stap, step wskap wstap pap, pa ^{aw} p posp spap, spa ^{aw} p dapo kapo kopro st ^{aw} p, styp itp. itp. pep, pop posp spep, spop depo kiepo				
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2				
depro dopro kopal stop topr dod kond/o/ dadi da ^{aw} der sk/o, a/ł kapiel st ^{aw} p topar dodo kod/o/ skond				
2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2				
tak stok pat tat, tet				
tek tut, tyt patr tatr retr retor spiesz koch kroch				

Przed-rostki *ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.*
 pols- bez/e,a/ pod/e,o,a/ /s,ws/pól/1/ prze/s,z/ przed/e/
 kie przy/s,z/ wy wyo wz niema/o=-nanie,nanie roz/e/ wyu wyrozu

Zbiegi przed-rostków *ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.*
 powy pod rozdo uroz powypo powpro bezprzy/
 /przy- poprzed apoprzed powst powt bezp przeded podod przep kłady/ bezpo przepo

Przed-rostki *ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.*
 obce eks=egz inter intr kom/o=-kon kontr ed ant/e,i,y/ arcy=archi cirk/a,um/ def=dyf des/z/=dys/z/ ekstra mon/a,o/ sub trans ana hipo hiper

Przy-rostki *ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.*
 pols- aka=dzka /s/cie c=śc=zc /e/go nienie=nanie ość śmy/ kie /j,ej,ej,niej/szy /ańs,eńs,c,dz/two tych aca=jąca aće ałych aćemu asz=esz

ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.
 rość=rność rodowość /i,j/ach /i/yeh /i,j/ami /i/yymi kolwiek /l/nik liw/a,e,y/ by bym byś byśmy byście /s/ciel=ciół z że /c/skaw /i/ytość = itelność,istość,iwość,iwność,ytelność itd.

Przy-rostki *ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.*
 obce /en,i,y/cja cjalistyoczny cjalny cjonalistyczny cjo... ny cyjny /m/ent=ant /g/ioczny graf ista /y,cy,ty/izm izmu /st,stat,t,tat,ter,tr/eczny=yczny /e,i/usz

ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. Rdzenie *p 7*
 /i/yatka /ty/fikacja /li,ni,ty/zacja god kład cjalizm cjonalizm grafia skopia głąd

ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.
 centr przeciw rob part/ia/ licz słow/aw,ów/ myś/sz/ ślad/ed/ elektr rząd/dz/=rząd/dz/ śred środ środ trud dobr/z/

Znaczniki *ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.*
 bardzo będzie być czas gospodarka jak jaki jeden jednak jest

ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.
 jeżeli już każdy który ludzie może musieć należać

ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.

on państwo pien potrzeba powinien pracę rzecz sam socjalis-tyczny

ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.

swój szkoła ta tak tego tej ten też to trzeba tu tych tylko

ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.

tym większy własny wszystek zakład związek aktyw bądź bywa

ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.

bezwłocznie bowiem choć co często część człowiek dla dokąd członek

ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.

dotąd dotychczas dużo dziś gdzie gdy kiedy kto lub łożę

ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.

misnowicie móg=mógł maszyna nareszcie natomiast natychmiast

ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.

niżej jeszcze obywatel oczywiście otóż pomoc ponieważ raz niżii

ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.

powinien przecie przecież różny równy siebie sobie zamiast

ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.

towarzysz wbrew wciąż według podług wew- wid wobec wtedy natrz widz wasz

ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll. ll.

w ogóle wre- wszelki zamiast zawsze zwła- zwykle żaden

szcie szcza

GODŁO:

JUTRZENKA

Autor:
MARIAN
KROMOLICKI
Września

Linia- 4 linie	Wielko- śc i i	Spół- głoś- ki
ra i kąt 3 pola	kąty znaków	
główny równe	ok. 70°	

b c d f g h h j k l k m n p r s t w z

Spół- głoś- ki	Wo- ka- li-
z rz cz sz dz dż	z- ab- bab -ba bąb -bą czone

eb- beb -be bęb -bę ib- bib -bi ob- bob -bo ub- bub -bu byb

Grupy spół- głośk.	Grupy spół- głośk.
job- biob -bio jub- biub -biu aub- baub	XR br dr fr gr hr

Grupy spół- głośk.	Grupy spół- głośk.
kr pr sr sr tr wr zr	XRZ brz drz grz hrz krz m rz prz trz

Grupy spół- głośk.	Grupy spół- głośk.
wrz erz sprz strz XL/L/	bi ci itp. XW dw kw sw św tw zw szw

Grupy spół- głośk.	Grupy spół- głośk.
XS sc sh sk sp sr st	inne zb zc itp. śc śm śn śp

Przed-rost-ki
ki
bez naj nad po pod prze przy wy in inter kom-kon kontr

Przy-rost-ki
ki
cka cie ó ego enie nienie ość ów tka two cja graf gram

Rdze- nie i
znaczk-izm tarz ter tet tura niki
prow przeciw rząd aby ale bar- dzo będzie być cały cel odcieć

czas czy droga działać dziedzina gospodarka ich inny jeden jednak jego jej jest jeżeli już

jeżeli już każdy kraj który ludzie miasto może mówić musieć należeć naród nasz nawet nowy okres

określony państwo partia pewny plan polityczny polski po- trzeba powinien praca problem

produkcja program projekt przemysł rozwój rzecz sam są sprawa

społeczny sposób stosunek strona szkoła środek ta tak tego
tej ten też to trzeba tych tylko tym uwaga wiele większy
własny wszystko wzrost zadanie zakres zostać zawiązek że

GODŁO:

NEMO

Autor:
MIROSLAW
WIECHOWSKI
Warszawa

Linijatura: 4 linie,
3 pola równe, ką
t główny ok. 70°. Wiel-
kości i położenia znaków:

Spół-
głos-
ki
b o d f g h=ch k l=ł m n p r s t w z ż rz

Samo-
głos-
ki
a e e- e i i- i /V/i y
-e -a-
iv=jv
ie, je=je
ia, ja=ja
ew. znak aj
diakryt. ai

aj ij oj uj iaj, jaj tej, jej ioj, joj iuj, juj /V/jaj /V/jej
el il ol ul iei, jei iei, jei ioi, joi iui, jui /V/jai /V/jei

o -o- a -a- u -u au eu-ou ó erak
/V/joj /V/juj o /V/o -a
/V/joi /V/jui -o

kokarda plankton ideał trotuar Samoa aceton apetyt Japonia

koja naszkara list guma lupa reumatyzm lek rower tren zydel

neutralny siano szum stopa świąt krsak trzymo wiadmo lampo

Grupy
spół-
głosk. b h
limba Magda dogmat parasolka chinina 1 br dr pr tr trz
zgłosk. itd.

sw tw dźw st sk ść śl str stw stk tk tw ctw czk szoz źdź nt
zk itp. nd

Przed-
rostki
b ez do jak-naj na naj nad ob/o/ od po pod/pół
Uwaga: drugi znak oznacza odrębny znak dla analo-
gicznego przyimka

prze przed przy wy wz zna znaj spo spod spół sprze sprzed

sprzy zwy dokon nano niana niedo przez przyz roz w wez wyz
nania nieno

aprzez sprzyz zroz sw zwes zwys swe eks in inter kom kon kont

Przy-
rostki
kontr re=retro anty auto im mono trans poli pro uni

ść, źć nać, nieć nieć wywać wywiać ąca, jąca, dząca ący ące ąca
źdź ńać, nieć nieść dzająca, wająca itp.

ącemu ącego ącej ącym ących ącymi łączy emu niemu ego niego
wszy jemu nemu jego nego

ej niej owej im om ami, imi, ymi ach, ich, ych ogo, owego
jej nej ownej ym jom jami, iami iach, jach ownego

ików,ników /ś/ciół, tel nacie liście liśmy u uj uje ują aj
czyków /ś/ciel nacie limy uję iaj

sja by,łby bym,łbym byś byśmy byście /w,wn,t,st/ość
iają łaby łabym /c,dz/two

ność,łność nik czka, niczka wka,fka nia ica nica ści sko
czność czyk żeczka łówka ździ nisko

iwy,liwy yjny,yczny iny telny ejszy cjalistyczny czny
iwny,ywny ijny,iczn talny iejszy cjonalistyczny

ojonalny,cyjny graf gram izacja izm logia tarz ter tet skop
ojalny yzacja yzm

↑ ↓ ↗ ↘ ↙ ↘ | Rdzenie a s

log,łóg wacja /ty/fikacja istyczny ment centr chodz
łóg zacja tyzacja ystyczny chod

ciąg dział,dziel/i/ god kład/dz/ kon łącz prow przeciw rob
rząd stan stanów staw stęp/stap/ trud/dz/ głąd/dz/,gładz

gotów/ow/ licz pół/pół/ pro myśl/si/ | Znaczniki
aby ale bardzo

budowa być cały cel chcieć chodzić czas czy dsleki droga

dykusja działać dziedzina gospodarka ich inny jak jeden

jednak jego jej jest jeżeli już każdy komisja kraj który
kultura

ludzie ma miasto może mówić musieć należeć naród nasz nawet

nowy okres określony on organizacja państwo partia pewny

plan polityczny polski potrzeba powinien praca problem pro-
dukcja

program projekt przedsiębiorstwo przemysł przykład rada re-
alizacja rozwój rzecz sam są się siła

socjalistyczny społeczny sposób sprawa stosunek strona swój
sytuacja szkoła środek ta tak,taka techniczny tego tej ten

też to trzeba tu tych tylko tym,tam,tem uwaga warunek wiele
wielki większy wieś własny wszystkim wysoki wzrost zadanie

zakład zakres zostać związek że życie albo bardziej bądź
będzie bowiem był chociaż choć co dobry dobrze dla dookoła

duży dużo dziś gdy gdyż gdzie jeszcze kiedy kto ktoś lecz
ledwie leży lub mianowicie mniej niewiele niewielki oto/óź/

ponieważ równy również siebie skutek te tymi ważny wbrew
więcej wobec wogóle wówczas wreszcie zwany zamiast zawsze

GODŁO:

ATUT

Autor:
JERZY
ANTONIEWICZ
Wesoła k/Warszawy

Linijatura, kąt i wiel- kości znaków: 3/?/ li-	Spół- głos- p c d
nie i 2/?/ pola równe: .	ki

b c d

f g h=ch k l ł u m n p r s t w z ą=rz cz sz

Samo- głos- ki	dz dą é ś ź dź a e ę i y j o ą u=ó
----------------------	------------------------------------

Grupy spół- głosk.	1 zgłos- skowe	br dr fr gr hr kr mr pr sr tr wr zr brz drz grz hrz
--------------------------	-------------------	---

krz mrz prz trz wrz zrz bi ci di fi gi hi ki mi pi ri si śi

ti wi zi oż szl bw ów d w gw hw kw rw sw św tw czw szw d w

d w so sf sh sp sr st zb zd zf zż zoz zdź śó śi śm śń śp śr itp. itd.

Przed- i przy- rostki	św kar gar karz garz każ gaż kal gal kew gaw naj nad wz kon
-----------------------------	---

Rdzenie i zna- czniki	jszy ió tarz łącz trud ale będzie gospodarka chcieć który rzecz siła tego związek że
-----------------------------	--

PRÓBKKI PISMA

■ Poniżej zamieszczono stenogramy tego samego tekstu w 10 systemach konkursowych. Tekst brzmi:

"Wielki portal wspierał się na słupach z czerwonej cegły. Na szczycie stała para lwów o psim pysku, z terakoty, jak to było w modzie w tych stronach. Aleja platanów prowadziła do budynku. W środku dużego trwanika otoczonego starymi, omszałymi cedrami stała budowla piętrowa, cała z różowych cegieł i rzymskich dachówek."

Próbki pisma oparto w zasadzie na tym, co autorzy systemów podali w pracach konkursowych. W niektórych jednak przypadkach stenogramy trzeba było poprawić usuwając z nich skróty logiczne i inne, niezgodne z instrukcją konkursową. Dzięki temu osiągnięto porównywalność stenogramów.

Podobnie jak przy prezentacji systemów znaki zostały nieco zwiększone, tak że w systemach o 3 równych polach znaki średnie mają wysokość 5 mm zamiast 3-4 mm.

Dodatkowo zamieszczono też stenogramy systemów Polińskiego, Korbla i JSSP /wg stenogramów B. Wyżnikiewicza, W. Masłowskiego i I. Nowickiej/.

WIEL.

Wielki portal wspierał się na słupach z czerwonej cegły. Na szczycie stała para lwów o psim pysku, z terakoty, jak to było w modzie w tych stronach. Aleja platanów prowadziła do budynku. W środku dużego trwanika otoczonego starymi, omszałymi cedrami stała budowla piętrowa, cała z różowych cegieł i rzymskich dachówek.

ZDANIE AUTORÓW I SĄDU

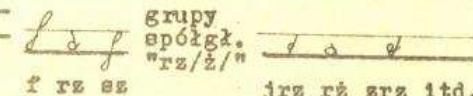
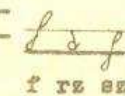
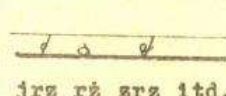
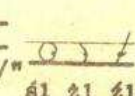
■ Redakcja "Materiałów" zwróciła się do autorów nagrodzonych i wyróżnionych prac konkursowych o przedstawienie autorskiej samoceny systemów. Wypowiedzi te konfrontujemy z opiniami Sądu Konkursowego. W przypadku systemu "Papryca" przytaczamy autoocenę zawartą w pracy konkursowej, natomiast w przypadku pozostałych 3 prac, które nie otrzymały nagród ani wyróżnień, ograniczamy się tylko do opinii Sądu.

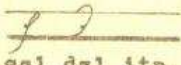
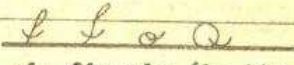
Z wypowiedzi autorskich, które musiały ulec skróceniu ze względów redakcyjnych, usunięto część przykładów rozwiązań graficznych, m.in. niektóre przedstawione już w "Prezentacji systemów" na s. 19-54, fragmenty nie mające związku z opisem ocenianego systemu a dotyczące nauczania stenografii, jej popularyzacji, perspektyw zastosowań itp. oraz fragmenty odnoszące się do skrótów logicznych, budowy frazeogramów itp. zagadnień, które nie były przedmiotem oceny Sądu Konkursowego, gdyż mogą być wprowadzane do każdego systemu bez zmiany jego podstawowych oryginalnych zasad. ■

WIELICZKA

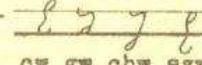
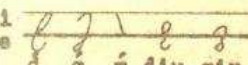
PIOTR OCHOŃSKI

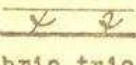
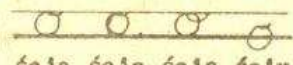
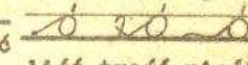
■ System ten stanowi częściową przeróbkę i rozwinięcie systemu S. Korbla. Przedstawię tutaj tylko elementy nowe z zakresu piama zupełnego. Należą do nich:

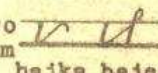
spół- grupy
głos- spółgł. zmiany w gru-
ki "rz/ż/" pach spółgło-
skowych "l/ł/" śl źl źł

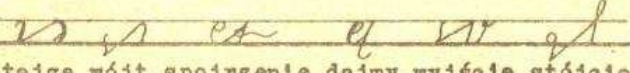

 a ponadto w symboli-
zacji samogłoski "o" olo fio sio śio itp.

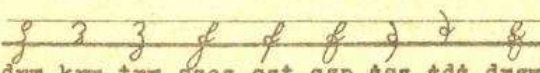
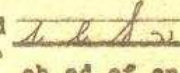
zmiiany w grupach a po-
spółgł. "r" nadto bro fro hro

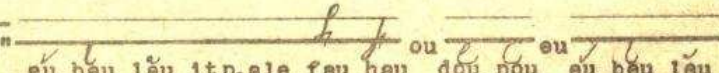
grupy spół- zgłoski
głosk. "w" miękkie

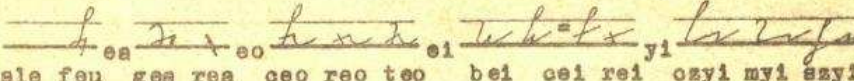
 a po- końco-
nadto we -śó liść treść nieść

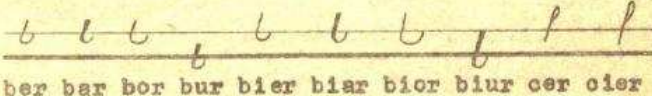
spółgłoska "j" częściowo jak u Korbla, a częściowo za pomocą przedłużonego znaku "y" i znaków jrz, jm bajka bajee

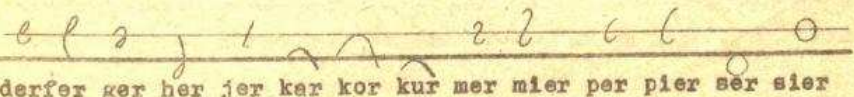
 grupy spół-
głosk. różne brw

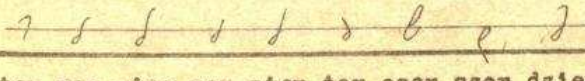
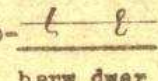
 "-e" przed spółgłosk. eb ed ef en

dyfton-
gi "au" au bau lau itp. ale fau hau dou pou eu bou leu

 ale feu gea rea ceo reo teo bei cei rei oził mił szyl

grupy zgłos-
kowe typu "r" ber bar bor bur bier biar bior biur cer cier

 derfer ger her jer kar kor kur mer mier per pier ser sier

 oraz po- chodne barw dwar

gwar pierw ozerw kores koru daru paru waru grupy zgłoskowe typu "rz/ż" berz barsz

burs bors biers biarz biorz biurz cersz carz corz cós ciersz

ciars ciors-ciąż ders dars chers charz chorz jers jarz już

murs sers siers-sięż sierż worsz/ż/ szarż ziersz ziarż oraz pochodne

braż graż mraż praż straż wraż gróż mruż próż stroż wróż

skarż kępiż-kępiż gwars gwoż dzierż marż burż grupy zgłoskowe typu "w"

cow cowa ców ciow ściow jaw staw kraw grzew drzew krzew trzew

bliw-dliw dliw-diew pliw-pływ ozliw śliw Zgłoski różne ciész czyszcz

foto fort/e/ graf martw miész miészoz mikro miętrsz mano mono

psych russ rээ techn term wares wiersz Przedrostki itp. anty arcy aus

auto inter meta para przeciw pseudo teie wśród wszech przy

naj jak-naj ara ara ary arche archa archeo bezp bezw dep dyp

desp-dysp kong nadp nadw odp odw pop posp powr podp podw

przep przew wyr końcówki i przyrostki ogrodach grubych starych dając -cy

dającego -cemu -cymi -cych usz cjesz dliusz riusz wiusz

Do głównych zalet systemu zaliczam:

- 1/ zmianę sposobu tworzenia grup spółgłoskowych "rz/ż"
- 2/ wprowadzenie grup zgłoskowych typu "rz/ż"
- 3/ wprowadzenie grup zgłoskowych typu "r"
- 4/ wprowadzenie dodatkowych grup zgłoskowych typu "w"
- 5/ wprowadzenie dodatkowych grup zgłoskowych różnych
- 6/ wprowadzenie dodatkowych grup zgłoskowych przedrostkowych
- 7/ nowy sposób oznaczania dyftongów.

Uzasadnienie:

- ad 1/ Zwiększenie płynności pisma poprzez zmianę ruchu "łamane-go" na ruch "łukowy", ciągły, przez co łatwiejsze jest łączenie z następnym znakiem

br = br dr = dr gr = gr kr = kr wr = wr
brzeż drzewo grzeczne krzyk wrseciono

- ad 2/ Jak w p. 1/, a ponadto: wyeliminowanie niewygodnego znaku rz/ż/, a tym samym skrócenie pisma:

jarżębina barbarzyńca strażnica krużganek
łatwość tworzenia dwugłosek:

angażować górzysty towarzyszyć tworząca powtórzyć
łatwość tworzenia skrótów początkowych:

różny ważny wierzyć ciężki korzyść próżny

- ad 3/ zwiększenie płynności pisma poprzez wyeliminowanie niewygodnego znaku "r", a poza tym podobne korzyści jak w

h *h* *h* *h* *h*

jarmark turbina pomiary garbarnia bursztyn

ad 4/ łatwość skracania wyrazów, gdyż zgłoski typu "w" są przeważnie zgłoskami rdzeniowymi o wyraźnej charakterystyce, ułatwiającej identyfikację:

h *h* *h* *h* *h*

odnowić postawić sprawa wystawa postępować

ad 2, 3, 4, 5/ skrócenie procesu pisania dzięki operowaniu w czasie pisania znakami wyrażającymi całe zgłoski, łatwość tworzenia skrótów początkowych, większa możliwość identyfikacji stenogramu:

h *h* *h* *h* *h*

burmistrz psycholog fortyfikacja fotograf mistrzostwo

ad 6/ łatwość tworzenia licznych skrótów początkowych:

h *h* *h* *h* *h*

przewidzieć odważny powrotny obezwładnić podważyć

System "Wieliczka" przedstawiony z pominięciem elementów drugorzędnych oraz z minimalnymi zmianami w stosunku do materiału konkursowego jest systemem "empirycznym". Opracowywałem go stopniowo w ciągu wielu lat, na podstawie doświadczeń z praktyki stenografowania. Z jednej strony starałem się zachować te elementy z systemu Korbia, które przy pisaniu i odczytywaniu stenogramu nie następują trudności, a z drugiej strony zastępowałem elementy niewygodne lub o małej charakterystyce, elementami nowymi, które z kolei sprawdzałem przez jakiś czas. Wprowadzając zmiany i uzupełnienia, starałem się osiągnąć następujące cele:

- stworzyć system możliwie uniwersalny, a więc uwzględniający elementy słowotwórcze występujące w języku stosowanym w różnych dziedzinach działalności ludzkiej, w tym również w licznych dziedzinach nauki i techniki,

- zwiększyć możliwości operowania w czasie pisania całymi zgłoskami; cel ten starałem się osiągnąć poprzez rozbudowę grup zgłoskowych typu r, rz, w i różnych,

- zwiększenie płynności pisma poprzez zredukowanie lub wyeliminowanie niewygodnych znaków r, rz,

- zredukowanie do minimum pracy umysłowej w czasie pisania,

- przy tworzeniu nowych znaków złożonych zachować w miarę możliwości zasadę powinowactwa graficznego w stosunku do znaków składowych, np:

f *h* *h* *h* *h*

przew met przep pop

Zdaję sobie sprawę z pewnych niekonsekwencji strukturalnych; niekonsekwencji tych nie da się uniknąć całkowicie ze względu na znaczne dysproporcje pomiędzy ilością używanych kombinacji spółgłoskowych i spółgłoskowo-samogłoskowych, a ilością możliwych przekształceń graficznych poszczególnych znaków podstawowych przy zachowaniu zasady powinowactwa graficznego. ■

SĄD KONKURSOWY

■ Praca jest przeróbką systemu Korbia, zachowującą wiele walorów tego systemu, jak np. małą ilość reguł oraz ich jasność i konsekwencję, ale nie usuwając pewnych wyraźnych mankamentów tego systemu. Ponadto zmiany wprowadzone w pracy do systemu Korbia są w wielu przypadkach zmianami nieistotnymi lub rozwiązaniami gorszymi od pierwowzoru, jak np. krzyżowanie znaków już w początkowym okresie nauki oraz odrywanie od siebie części znaków w grupach głosek. Uproszczone zostały w pewnym stopniu w stosunku do systemu Korbia znaki przedrostków i przyrostków oraz znaczników i rdzeni. Nadmiernie natomiast i niepotrzebnie z punktu widzenia praktyki stenograficznej rozbudowany został dział grup spółgłoskowych i zgłoskowych, tworzonych konsekwentnie, ale nie zawsze logicznie. Rozwiązania te w niektórych przypadkach prowadzą do sprzeczności reguł.

Praca uzyskała w punktacji 10 prac konkursowych najwyższą ilość punktów, mniejszą jednak od systemu Korbia, a nawet od systemu Polińskiego. ■

CITERION

ANDRZEJ KRUSZYŃSKI

1. Założenia ogólne

■ Zasadniczym motywem podjęcia pracy nad nowym systemem stenografii polskiej było przeświadczenie o potrzebie jej wielostronnego unowocześnienia. Pod tym pojęciem rozumiano:

- a/ znaczne uproszczenie grafiki znaków,
- b/ nadanie stenografii cech pełnej regularności, wewnętrznej zgodności i wynikania elementów pochodnych z elementów podstawowych,
- c/ dostosowanie do specyficznej fonetyki i morfologii języka polskiego,
- d/ znaczne podniesienie czytelności stenogramów,
- e/ przystosowanie stenografii do spopularyzowania jej wśród szerszego ogółu ludzi dużo piszących, obok zawodowego jej wykorzystywania przez wyspecjalizowanych stenografów,
- f/ ujednoczenie teorii skrótów, usunięcie dowolności rozwiązań oraz automatyzowanie pisma od podstaw nauki,
- g/ znaczne ułatwienie procesu nauczania stenografii.

Celem naczelnym było uczynienie ze stenografii równoważnego ekwiwalentu pisma zwykłego, a nie tylko środka pomocniczego stanowiącego pośredni etap pomiędzy żywą mową a pismem zwykłym. Prawidłowy stenogram nie powinien być bowiem przepisywany pismem zwykłym, ale powinien zachować swą czytelność dla każdej osoby znającej system niezależnie od upływu czasu. Wiąże się z tym wymóg dokładnego i poprawnego kreślenia każdego stenogramu, co pozornie wydaje się niemożliwe wobec potrzeby wysokiej szybkości pisania dla zanotowania żywej mowy.

2. Uproszczenie grafiki znaków

W systemie CITERION w istocie sprzeczności tej nie ma, ponieważ wysoka szybkość notowania osiąga się nie przez bar-

dzo szybkie ruchy ręki, które z konieczności zniekształcają znaki, ale przez znaczne uproszczenie grafiki znaków oraz płynność pisania wynikającą z jednolitości, dokładności i programowego charakteru całego systemu. Celem uproszczeń graficznych było zapewnienie takich warunków, aby przy płynnym i spokojnym notowaniu można było zapisać przeciętną bezpośrednią mowę. Ujęto to w formie wytycznej: JEDEN RUCH RĘKI = JEDNA SYLABA. Chodzi o to, aby upodobnić tempo, rytm i impulsy pisma stenograficznego do tempa, rytmu i impulsów mowy. W systemie CITERION powyższą wytyczną zrealizowano przeciętnie w ponad 80 %, z tym że w tekstach prostszych i powtarzających się uzyskuje się statystycznie mniej ruchów ręki niż sylab. Uproszczenie grafiki znaków osiągnięto m.in. przez:

- a/ kreślenie wszystkich znaków głosek podstawowych jednym ruchem ręki: a, b, c, ó, cz, d, dz, e, ę, f, g, h, i, j, k, l, ł, m, n, Ń, o, p, r, rz, s, ś, sz, t, u, w, z, ź, ż - *1676-10710-7000*
61007/0111/
- b/ symbolizację wszystkich samogłosek w wygłosie sylaby, pozwalającą tworzyć ze spółgłosek sylaby bez dodatkowych ruchów ręki np. da, do, de, dę, du, dy *llllll*
- c/ symbolizację podwójnych samogłosek np. koa *∩*
- d/ wykorzystanie u literowego i symbolicznego dla oznaczania ł, np. mało *∩* / Gab. Pol. *∩* /, doży *∩* / G. P. *∩* / oraz w końcówkach gram. np. badał, -a, -o, -y *llll* / G. P. *llllllll*
- e/ wprowadzenie symbolizacji d przez splecenie znaków np. kołdra *∩* / G. P. *∩* /, południe *∩* / G. P. *∩* /
- f/ wprowadzenie symbolizacji l przez skrzyżowanie znaków np. jadalnia *∩* / G. P. *∩* /, centralny *∩* / G. P. *∩* /
- g/ zastosowanie podwójnej notacji niektórych spółgłosek np. poczta *∩* / G. P. *∩* /, fułiar *∩* / G. P. *∩* /
- h/ rozwinięcie zasobu grup spółgłoskowych i zgłoskowych w celu prostego notowania złożonych i często występujących dźwięków, m.in. chc, kt, szt, dztw, cech, tch-tech-tach, koch, kocz, kom, komp, kompr, ster, ksią, grupy mn, nn z odmianami men, man, mon, mono, monu i in. Przykłady wyrazów: chcę *∩*, nikt *∩*, kosztowny *∩*, dowództwo *∩* techn-

mują: stałe znaczniki w ilości 150 wraz z ich odmianą, skrócone odmiany gramatyczne, łączne pisanie przyimków, skróty zdaniowe tj. skróty wyrazów, których dokładne znaczenie wynika ze związku wyrazów w zdaniach. Wszystkie znaczniki są logicznymi uproszczeniami wyrazów pisanych w sposób pełny, z przewagą znaczników początkowych. Nie stosuje się znaczników, których budowy i formy nie można byłoby wyjaśnić w kategoriach podstawowych głosek systemu /por. w G.P. został §, wszystko

2 /1. Odmiany gramatyczne są stosowane w jednolity sposób z wyjątkiem tych przypadków, w których są one skrótami zdaniowymi. Łączne pisanie przyimków z odnośnymi wyrazami jest zgodne z rzeczywistą wymową oraz zapewnia duże oszczędności graficzne np. "w jadalni" *L* /G.P. *pl* 1.

7. Doświadczenia praktyczne

Od chwili sformułowania podstaw nowego systemu autor stałe się nim posługiwał w różnych okolicznościach /notatki z konferencji, szkice opracowań i referatów, wypisy z literatury fachowej, notowanie słyszanych informacji itp./ nie jako zawodowy stenograf, ale jako pracownik w kilku różnych branżach, ostatnio w łączności. Pisząc długopisem, zamiast cieniowania znaków stosowano ich wzmocnienie, co było wystarczające dla odczytania sylab zawierających A.

W wyniku wieloletniej praktyki stwierdzono, że skróty w stenografii powinny mieć stały i jednolity charakter, gdyż to zapewnia największą płynność, a więc wysoką szybkość notowania i ułatwia następnie odczytywanie stenogramów. Stwierdzono również, że pisanie z maksymalną szybkością tj. pełnych wypowiedzi jest tylko jednym z zawodowych zastosowań stenografii, przy którym osoba pisząca musi szybko przepisać tekst pismem zwykłym, co zabiera w sumie sporo czasu. Natomiast pisanie ze średnią szybkością, a równocześnie dokładne i prawidłowe jest zupełnie wystarczające w popularnym zastosowaniu stenografii i daje największą oszczędność czasu, gdy nie wymaga przepisywania tekstów pismem zwykłym. W tym zakresie stenografii nie wyprze także magnetofon, który daje pełny, dosłowny zapis, a nie streszczające notatki i wymaga przepisania pismem zwykłym, podczas gdy stenogram można bezpośrednio przeczytać.

SĄD KONKURSOWY

System Citerion oparty jest w sposób wyraźny na systemie Polińskiego, ale też powtarza błędy tego systemu, jak np. nierówność pól i obecność cieniowania, w tym cieniowania różnego rodzaju. Do zalet systemu należy zaliczyć logiczność i zwartość reguł i zasad systemu oraz stosunkowo dużą prostotę i poszczególnych znaków i pełnego zapisu. Płynność zapisu rozbijają jednak znaki lewoskośne oraz utrudniające kreślenie: krzyżowanie, przerywanie i dopisywanie części znaków. Nie przekonującym z punktu widzenia procesu dydaktycznego rozwiązaniem jest dopuszczenie możliwości dwukierunkowego kreślenia niektórych znaków spółgłoskowych. Praca zawiera szereg oryginalnych rozwiązań systemowych, ale mogą one czasem budzić zastrzeżenia w praktyce dydaktycznej i zawodowej.

W rezultacie jednak praca otrzymała stosunkowo wysoką ilość punktów, niższą jednak od systemu Polińskiego, zajmując wśród prac konkursowych drugie miejsce.

WISŁA – ZAMEK

EDWARD TREPNAU

1. Teoretyczne informacje wstępne

Idea przewodnią wieloletnich prac badawczych nad tworzywem graficznym i jego zastosowaniem do budowy systemu stenografii, a także prac porównawczych nad częstotliwością dźwięków w języku polskim, jest takie skompletowanie i ukształtowanie tego materiału, by mógł z niego powstać system, dający maksimum przydatności praktycznej przy spełnieniu wszystkich kryteriów dobrego systemu oraz mogący zastąpić piśmo zwykłe na co dzień.

W tym celu w pracach nad budową systemu stenografii założyłem potrzebę wyeliminowania, względnie poważnego ograniczenia niektórych elementów graficznych oraz możliwości

przetwarzania tworzywa graficznego.

Mimo wprowadzenia pewnych form symbolizacji wszystkie dźwięki mają w mych systemach swe odpowiedniki graficzne. Unikam w nich stosowania określonych rodzajów odrywania ołówka od papieru /krzyżowanie, nad- i podpisywanie/ dla oznaczenia symboli prostych dźwięków.

W zakresie korelacji płynności pisma stenograficznego z częstotliwością dźwięków, najczęstszym dźwiękiem nie przydzielam znaków łatwo się zniekształcających /nieharmonicznych/ lub dających trudne formy łączeniowe; natomiast dźwiękom, tworzącym często występujące grupy spółgłosek i zgłosek - znaków nie dających dużych możliwości tworzenia jednorodnych form przekształceniowych. Zgłoskom, tworzącym charakterystyczne końcówki fleksyjne, staram się przydzielać znaki umożliwiające oznaczanie tych zakończeń głównie przy pomocy skróconych lub przekształconych form, a nie tworzących znaków specjalnych. Ograniczeń tych nie można jednak zakładać w sposób schematyczny. Muszą być one w każdym indywidualnym przypadku przeanalizowane w zależności od sposobów wykorzystania i podziału elementów graficznych.

Ponieważ na konkurs słożyłem dwa systemy, mam więc teraz możliwość wzajemnego porównania ich zalet i wad, tzn. pokasania ich w innym, nowym świetle. Systemy te są m.in. praktycznym przykładem osiągnięcia krańcowo różniących się od siebie cech, szczególnie w zakresie potrzeby i możliwości tworzenia grup spółgłoskowych i zgłoskowych.

2. Wykorzystanie badań częstotliwości dźwięków

Drogą statystycznego porównania wyników obliczeń, znajdujących się w różnych publikacjach, wyników, które nieraz poważnie się od siebie różnią, oraz długotrwałych własnych badań, opracowałem następującą kolejność częstotliwości występowania dźwięków *s p ó ł g ł o s k o w y c h*, przyjmując ją też za podstawę do prac przy budowie systemów:

N W R S L
N W RZ SZ E T K P D M G Z J G B H CZ Z DZ...
...SZ SZCZ DZ

Umiejscowienie półsamogłoski "J" nie jest w pełni opar-

te na starszych wynikach badań, gdyż w tym zakresie pisownia polska uległa dość poważnym zmianom. Przy korzystaniu z powyższego układu wydzieliłem też zwiększoną częstotliwość jednych dźwięków w nagłosie, innych zaś w wygłosie.

W zakresie badania częstotliwości *s a m o g ł o s e k* zagadnienie było o tyle prostsze, że poszczególne publikacje nie różnią się od siebie tak zasadniczo. W porównaniu z nimi moje badania preferują raczej samogłoskę "A" jako najczęstszą, choć otrzymane wyniki, w zależności od rodzajów tekstu, nie były tak bardzo jednoznaczne. W konsekwencji jednak przyjąłem następującą kolejność częstotliwości:

A E O Y I U A Ę

3. Informacje ogólne o systemach "Zamek" i "Wisła"

Obydwa moje systemy zbudowane są z elementów graficznych, z których najprostsze starałem się wykorzystać do utworzenia podstaw alfabetu. Przy ich opracowywaniu nie brałem pod uwagę żadnych rozwiązań istniejących w polskich systemach, analizując jedynie różnorodne wzajemne powiązania wyników częstotliwości dźwięków z harmonijnością i płynnością będących do dyspozycji elementów graficznych.

Przy budowie moich systemów oparłem się głównie na wynikach badań tworzących graficznego publikowanych przez Sokołowa, z których za najistotniejszy warunek przyjąłem "τ ligat" /tau pisma łączonego/. Źródła powyższe uzupełniłem wynikami własnych badań cech poszczególnych grafemów, którym to pojęciem określam najmniejszą podstawową cząstkę znaku o specyficznym kształcie i charakterze.

W obu systemach zrealizowałem zasadę równej szerokości pól oraz zasadę liniowości pisma.

W alfabetach obu systemów w maksymalnym stopniu wykorzystalem elementy harmonijne. Dziesiątka najczęściej występujących dźwięków otrzymała 8 znaków harmonijnych o stosunkowo najkrótszym czasie "τ ligat". Materiał graficzny tych systemów wykazuje więc znaczne podobieństwo, a jednak są to systemy bardzo istotnie różniące się od siebie.

Po dość wnikliwym przeanalizowaniu "Regulaminu Sądu Kon-

kursowego" wraz z 20-procentową rezerwą punktów dla niesprecyzowanej cechy 16, nabreżem przekonania, że większe szanse na przyjęcie mogą mieć systemy zawierające mniejszą dawkę "odrębności" i "wyizolowanej obcości", szczególnie systemy kursywne. Z moich opracowań wybrałem więc system, który wykazywałby podobieństwo do stosowanych i sprawdzonych systemów polskich. Karty tematyczne nie uwzględniały jednak obowiązku przedłożenia również materiału, mogącego służyć dalszej rozbudowie wykorzystanego tworzywa. Ograniczono się tylko do zakresu pisma podstawowego.

W moim opracowaniu "Zamek", niezależnie od uwzględnienia korelacji czasu "y ligat" z częstotliwością dźwięków, dobór elementów graficznych do alfabetu został opracowany w taki sposób, że stworzył on bardzo duże możliwości bezpośredniego łączenia znaków i tworzenia różnorodnych form przekształceniowych, umożliwiających tworzenie rozlicznych typów grup spółgłoskowych. Przy powstaniu tych możliwości nie obeszko się też bez tworzenia form graficznych o dość skomplikowanych kształtach. Takim znakiem przyporządkowałem jednak większe zakresy znaczeniowe. Poza typami grup wymienionych na kartach tematycznych, dobór znaków w alfabecie umożliwia przekształcenie tych grup w takie zespoły typów, jak: WXR/Z/, XWR, XR/Z/W, SXL, SXR/Z/, SXW'/', SXRW'/', WS'/X. W grupach typu XR/Z/ musiałem jednak korzystać z krzyżowania znaków, mimo że nie jest to dobre rozwiązanie.

W zakresie grup spółgłoskowych tenże dobór znaków pozwala wyjść znacznie dalej poza ramy konkursowe. Oto przykłady typów dodatkowych: XVR/O/ - np. taro, XRVW - traw, XVRZ - wiers, KRZVW - trzew, XWVR - czwar, XVWR - gawr, REX, RZ^aX, XVRW - barw, WVX - wiar, XRÓW - mrów, XVRÓW - pierów, XVP - dep, typ, XVP^R_L - depr, dopł, XVPV^R_L - depar, dopeł, XVD - gad, XVK - czek, XVT - chot, tet, XVSZ - basz, ciesz, XVCH - koch i wiele innych, z których część tworzy dalsze warianty, gdy poprzedzone są dźwiękiem "S" lub "WS" /np. step, skraw, skwier, wstap, w spraw/. Przy tym bogatym materiale graficznym kilkakrotnie zaznaczałem, że pokaźna ilość tych grup nie należy do pisma podstawowego, lecz do drugiego etapu nauki, który nazwałem "piemem skracanym graficznie". Jest to jedna ze stosowanych w wielu sy-

stemach zagranicznych metod skracania obok skracania logicznego. To wykroczenie poza ramy "Regulaminu" spowodowało powstanie wątpliwości co do prostoty systemu. W konsekwencji zaistniała więc potrzeba ponownego przeanalizowania materiału graficznego, polegającego na takim doborze znaków alfabetu, by umożliwić on tworzenie najczęstszych grup w maksymalnym stopniu przy pomocy zwykłych połączeń znaków, a nie przy pomocy specjalnych reguł. Innymi słowy - by układ ten jak najbardziej odpowiadał wymogom "Regulaminu SK" również w zakresie tworzenia grup. W ten sposób powstał system "Wisła".

Wynik tej analizy obrazuje poniższe zestawienie przydziału podstawowych znaków literom alfabetu w tych systemach.

a/ S a m o g ł o s k i - mają w obu systemach następujące znaki alfabetyczne i zasady łączenia:

- A — - zwykle połączenie znaków spółgłoskowych
 B — - dłuższy łącznik /odpowiednik znaku i-mirowego/
 Y h - podwyższenie następnych znaków o pół miary
 I h - jak Y ze zmięczonym znakiem poprzedniej spółgłoski
 O — - wyokrąglenie poprzedniego znaku spółgłosk.
 U — - obniżenie poprzedniego znaku spółgłoskowego o pół miary /z pozycji zasadniczej/, natomiast po znakach podwyższonych - wypisanie znaku alfabetycznego
 E - E + kropka tj. znak diakrytyczny umieszczony niżej, który zaleca się pomijać
 A - O + kropka.

Znaki spółgłoskowe w postaci kropki i owalu przy obniżaniu pisze się prawoobrotowo. W systemie "Zamek" istnieje jeszcze "większe wyokrąglenie" symbolizujące dźwięk "RO" po spółgłosce /bez pogrubiania/.

b/ S p ó ł g ł o s k i - mają znaki alfabetyczne przedstawione w zestawieniu na str. 76. Podkreślono znaki nieharmonijne, łatwo się zniekształcające. Prawidłowości, jakie wystąpiły w tych zestawieniach są zupełnie przypadkowe.

Znak	o v \ \ z e r z j j j s j												
mający w "Zamku" znaczenie	G	W	S	R	RZ	H	M	K	T	Ż	SZ	-	DŻ
otrzymał w "Wiśle" znaczenie	W	S	R	RZ	H	M	K	T	G	SZ	TASZ	DŻ	-

Znak	f f f f l l j j j s j								
mający w "Zamku" znaczenie	DZ	Ż	F	CO	CZ	TRANS	SZCZ	DŻ	-
otrzymał w "Wiśle" znaczenie	-	DZ /D+Z/	Ż	F	KON	CZ /G+Z/	-	SZCZ	DŻ

Pozostałe znaki alfabetu zachowały w obu systemach to samo znaczenie:

B B D D G G P P Z J L-L N N

W zakresie podobieństw znaków do podobieństw dźwięków zachowano następujące zestawy:

"Zamek": B-P Z-Ż Ż-SZ-SZCZ DZ-DŻ R-RZ H/CH-K

"Wiśla": B-P D-T F-W K-G Z-DZ-DŻ R-RZ/Ż G+Z= D+Z= CZ DŻ

Cała ta przebudowa tworzywa wraz z dalszym jej wykorzystaniem do stworzenia systemu "WISŁA" trwała praktycznie sześć dni. I w ten sposób, dosłownie z tego samego materiału graficznego, lecz inaczej przyporządkowanego, powstał system o wiele prostszy, ze znacznie mniejszą ilością wyjątków i komplikacji graficznych. Tak więc można było zrezygnować z tworzenia specjalnych połączeń dla grup typu XR, XRZ, XW, które to grupy występują bardzo często tak w nagłosie, jak i w wygłosie /Por.: I. Sawicka. Struktura grup spółgłoskowych w językach słowiańskich. PAN s. 67 i nast./.. Natomiast tworzenie rozwiązań, jak w systemie Polińskiego, gdyż stosowane jest podobne tworzywo graficzne.

Mimo zastosowania tego samego tworzywa w obu systemach, możliwości wzajemnego łączenia znaków w logiczne całości są su-

pełnie inne. W przypadku systemu "Zamek" znaki aż się proszą o łączenie w grupy, zaś w "Wiśle" krótkość analogicznych połączeń uzasadnia ostateczną rezygnację ze specjalnych kombinacji. Zbędne są więc specjalne formy graficzne dla grup zgłoskowych typu XVR, XVRZ, XW, SVX, ZVX, ŚVX i innych.

Przeważająca część grup zgłoskowych występuje przede wszystkim w wygłosie /np. XV^L_Z/. Nieliczne grupy powstały z połączenia dwóch znaków w nieskomplikowaną całość, np. XVP, XXVP, XVSZ, a także XVCH, XVS oraz XV^L_Z.

Kwestia dopracowania w systemie form fleksyjnych oraz rdzeni czy znaczników jest już pochodną, wynikającą z faktycznych możliwości przekształcenia znaków, w zależności od stosowanego doboru i przyporządkowania. Zakres tych możliwości może potwierdzić trafność tego doboru lub mu zaprzeczyć. W przedstawionych przeze mnie systemach zagadnienie to jednak chyba wypadło korzystnie.

W tym miejscu muszę jednak zaznaczyć, że materiał przedstawiony drukiem na kartach od nr 32 do końca został tak wąsko opracowany, że mam pewne wątpliwości co do możliwości uzyskania dobrego materiału porównawczego i analitycznego, będącego podstawą ocen. W polskich systemach są też liczne formy znacznikowe /wyrazy często występujące i krótkie/, których nie umieszczono na kartach nr 37, na których znajdują się liczne wyrazy nadające się do skrótów logicznych. Nie przypuszczam też, by końcowy tekst mógł stanowić "bazę" do wyrobienia sobie obiektywnego poglądu na "ogólne walory systemu" - cechę 16, bardzo wysoko punktowaną. Jestem przekonany, że wszyscy autorzy systemów, podobnie jak i ja sam, są bardzo ciekawi prezentacji tych cech, które nie mieszczą się w ramach 15 wydzielonych cech. "Cena" cechy 16 jest zbyt wysoka, by z tych doświadczeń nie korzystać w dalszych pracach nad systemem.

Wracając do moich prezentowanych systemów jestem przekonany, że stanowią one - jak chyba również wszystkie inne - jedynie dalsze ogniwa pracy nad stworzeniem systemu optymalnego. Pragnę na zakończenie jeszcze dodać, że charakter moich prac badawczych jest jednak dość rozległy, co stawia mnie w sytuacji dość niezależnej. Wszystkie moje opracowania weryfikuję na różnego rodzaju stenogramach doświadczalnych, nie je-

stem jednak do żadnego z nich przyzwyczajony. Z tych wigo-przyczyn nie prezentuję subiektywnego poglądu, że takie właśnie a nie inne opracowanie i rozwiązanie jest najlepsze.

Na optymalne opracowanie systemu wypada nam nie tyle oczekiwać, ile konstruktywnie i kolektywnie działać. Cieszę się, że w tym działaniu mogę służyć moim doświadczeniem i wkładem pracy.

SĄD KONKURSOWY

■ **S y s t e m W I S Ł A**. Praca robi wrażenie kompilacji rozwiązań wszystkich 3 polskich systemów stenograficznych. Starając się zachować szereg dobrych rozwiązań popada jednak w niekonsekwencje w wielu innych przypadkach. W rezultacie system posiada nadmierną ilość reguł i wyjątków od reguł, dotyczących wielokrotnie problemów bardzo drobnych. Wiele reguł nie jest sformułowanych w sposób jednoznaczny. Praca zawiera dużą ilość znaków dla cząstek wyrazowych rzadko występujących w języku i dlatego nieistotnych z punktu widzenia praktyki stenograficznej. Mimo wielkiej ilości rozwiązań szczegółowych niektóre z nich prowadzą do niegraficzności znaków i do małego zróżnicowania graficznego niektórych znaków nawet w podstawowym alfabecie spółgłosek. Brak grup spółgłoskowych. Brak rozwiązań oryginalnych. Do walorów systemu można zaliczyć jednakową wielkość znaków alfabetu spółgłoskowego oraz pewną ilość rozwiązań realnych z praktycznego punktu widzenia. W rezultacie system otrzymał stosunkowo dużą liczbę punktów, mniejszą jednak niż wszystkie dotychczasowe systemy polskie, i zajęł trzecie miejsce w punktacji prac konkursowych.

■ **S y s t e m Z A M E K**. Praca próbuje łączyć elementy różnych dotychczasowych systemów polskich, ale nie posiada własnej jasnej konstrukcji. Zawiera olbrzymią ilość reguł i wyjątków od reguł we wszystkich działach systemu. Charakteryzuje się nadmierną ilością drobiazgowych rozwiązań, nie zawsze logicznych. Ponadto szereg reguł sformułowany jest nieostro i wieloznacznie. Praca posiada nadmierną ilość grup spół-

głoskowych i zgłoskowych oraz różnych cząstek wyrazowych rzadko występujących w języku i zbędnych w praktyce stenograficznej. Mimo wielkiej ilości reguł i wyjątków od reguł pojawiają się rozwiązania niegraficzne i znaki wieloznaczne. Zbyt małe jest zróżnicowanie wielkości niektórych znaków. Jednym z nielicznych walorów systemu jest jednolita wielkość znaków podstawowego alfabetu spółgłoskowego. Praca zajęła w punktacji 6 miejsce wśród ocenianych prac konkursowych.

KOPERNIK

JANUSZ KACZMAREK

■ Do elementów podstawowych należą w każdym systemie stenograficznym znaki alfabetyczne. Przed przystąpieniem do budowy swojego systemu stenograficznego starałem się więc zapoznać dokładnie z abecadłem naszego języka. I już na wstępie znalazłem się na manowcach alfabetu.

Alfabet mamy łaciński a dźwięki słowiańskie. Alfabet łaciński składa się z 24 liter i ilość ta odpowiada dość dokładnie ilości dźwięków w łacinie. Ani "ph" obok "f", ani "k" obok "c" lub złożonego "q" nie powiększają ilość dźwięków tylko dublują znaki. A jak jest w języku polskim? Znaków abecadła mamy niewiele więcej. Odpada "x" i "q", dochodzi "ó", "ż", "ś", "ź", "ź". "v" zostało zastąpione przez "w".

A ile mamy dźwięków: a, be, ce, cie, cze, de, dze, dzie, dze, e, e, ef, ge, ha, cha, i, jot, ka, el, ek, em, en, eń, o, a, pe, er, es, sza, te, u, wu, y, zet, ziet, zet.

A to jeszcze nie wszystko. Gdzież jest miejsce w tym wyliczeniu na "rz" i "ó"? W dźwiękowym zestawieniu mowy o nich nie ma. Jest to tylko zdublowanie formy wyrażającej ten sam dźwięk - "z" i "u". Nikt dzisiaj nie odróżnia uchem "ó" od "u", "oh" od "h". Nie mniej kłopotu jest z literą "i", która u nas jest i samogłoską i znakiem zmiękczenia.

Zastanawiałem się również, czy hasłem stenografów powinna być fonetyka. Wprawdzie Adam Kryński kazał kiedyś w swo-

jej gramatyce pisać "móc" zamiast "módcz", "szwecki" zamiast "szwedzki", "dwuch" zamiast "dwóch" itp., ale dziś od takich herezji włosy stają na głowie.

W tak prostym zagadnieniu, jak alfabet, natrafiałem stale na znaki zapytania. Zaczęły się budzić we mnie wątpliwości, czy w ogóle można opracować taki system stenograficzny, który spełniałby wszystkie wymagania stawiane przez organizatorów konkursu. W takim nastroju przystąpiłem do pracy nad nowym systemem. "Kopernik" jest wynikiem kilkumiesięcznej mozolnej pracy.

Za dodatnie rozwiązania w systemie uważam:

1. Podstawowe znaki alfabetu stenograficznego to w zasadzie znaki małe /5/ i znaki jednomiarowe /14/. Występują jedynie dwa znaki dwumiarowe /dolne/. Ułatwia to utrzymanie linijności pisma oraz poznawanie tych znaków.

2. Zmiękczenie wszystkich spółgłosek odbywa się w jednakowy sposób: przez wydłużenie znaków spółgłosek. Ułatwia to zapamiętanie tak prostej zasady oraz pozwala na szybkie utrwalenie znaków alfabetu stenograficznego przez uczącego się.

3. Grupy spółgłoskowe i zgłoskowe tworzone są w zasadzie przez zwykłe połączenie dwóch lub więcej znaków spółgłoskowych. Tylko nieliczne grupy mają swoje specjalne znaki. Uwalnia to od niepotrzebnego obciążania pamięci uczącego się oraz stenografującego.

4. Wprowadzono grupy spółgłoskowe z "w" zmięczonym. Unika się w ten sposób dłuższych kresek łącznikowych między znakami małymi i jednomiarowymi a znakami zmięczonymi. Grupy te są dość często używane.

5. W systemie nie oznacza się żadnej samogłoski przez podniesienie znaków ponad linię kontrolną. Podnoszenie znaków hamuje szybkość w pisaniu.

Należy wymienić i nieracjonalne rozwiązania w tym systemie. Są nimi:

1. Oznaczanie niektórych dźwięków niezgodnie z ortografią.

2. Różne położenie znaków przy oznaczaniu samogłosek "o/a/", "u/ó/", co powiększa liczbę reguł uzupełniających.

3. Nieprawidłowe tworzenie niektórych części wyrazów.

SĄD KONKURSOWY

Praca jest skonstruowana pod wyraźnym wpływem rozwiązań systemowych JSSP i zachowuje szereg błędów systemowych swego pierwowzoru. Np. wbrew wyraźnemu brzmieniu "Wytocznych konkursowych" zachowuje niewłaściwy 45-stopniowy kąt nachylenia znaków, wielomiarowy podział znaków i ich położeń, wokalizację o zbyt małym zróżnicowaniu poszczególnych samogłosek, ale o niezwykle dużej ilości reguł itp. Podobnie jak JSSP praca zawiera stosunkowo dużo form specjalnych tj. rozwiązań wyjątkowych, tworzonych wówczas, gdy same zasady systemu nie dają płynnych rozwiązań graficznych. W stosunku do JSSP osiągnięciem pracy jest wyrównanie wielkości znaków spółgłoskowych, nie przekraczających w zasadzie 1 pola, błędem jednak jest przydzielenie niektórych trudnych graficznie znaków spółgłoskom stosunkowo częstym. Za walor pracy można uznać rozwiązanie zmięczenia spółgłosek przez konsekwentną i wyrazistą symbolizację. Poza tym praca nie wnosi żadnych nowych rozwiązań w zasadach tworzenia grup głosek i znaczników. Praca uzyskała w punktacji średnią ilość punktów, nieco mniej jednak od systemu JSSP, i zajęła 4 miejsce wśród prac konkursowych.

ŁAWA

WŁADYSŁAW ŁAZARZ

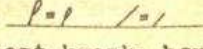
System opracowany przeze mnie jest oparty na stenografii St. Korbla. System nie jest w pełni doskonały, gdyż chciałem jak najwięcej znaków zachować z systemu Korbla dla łatwości zapamiętania. Zmieniłem jedynie znaki utrudniające kreślenie. W miejsce wycofanych znaków wprowadziłem inne, które zwiększyły szybkość kreślenia o kilkanaście procent.

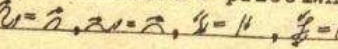
Chcąc osiągnąć zamierzony cel uwzględniłem takie cechy jak: zgodność z częstością spółgłoski i grup spółgłosek, prostotę znaków, łączenie i kąt pochylenia. Ponadto wyeliminowa-

łem cieniowanie. Na pierwszym miejscu uwzględniłem zgodność z częstością. W oparciu o specjalną metodę pomiaru szybkości kreślenia wybrałem kilkadziesiąt spośród kilkuset znaków po uwzględnieniu z kinematyki ruchu takich parametrów, jak: czas, prędkość, przyspieszenie i droga. Ponieważ wcześniej wyeliminowałem cieniowanie, wobec tego nie uwzględniłem siły nacisku w czasie kreślenia znaków.

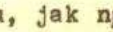
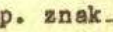

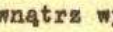
Dla osiągnięcia dużej prędkości kreślenia nowowprowadzanych znaków nie brałem pod uwagę zgodności z fonetyką i ortografią. Zgodność z częstością wyklucza bowiem zgodność z fonetyką jeżeli chce się utrzymać zasadę, że najczęstszym elementem języka mają odpowiadać najłatwiejsze w kreśleniu znaki. Np. "w" brzmi podobnie do "f", są to więc znaki pokrewne fonetycznie. Ale "w" występuje 7 razy częściej niż "f". Wobec tego uważałem za stosowne dać spółgłosce "w" znak bardzo szybki w kreśleniu, a spółgłosce "f" znak kreślony dużo wolniej. W moim systemie pismo podstawowe jest utworzone z bardzo prostych znaków, które posiadają najmniejszą ilość zakamień oraz łuków o przeciwnych zwrotach. Znaki składają się z bardzo prostych elementów geometrycznych: prostej, łuku, owalu i ich kombinacji. Wyeliminowałem więc z pisma podstawowego znaki następujące: i inne.

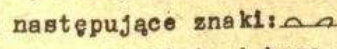
Niektóre spółgłoski w moim systemie są mało zróżnicowane, np. $j = \perp$, $w = \perp$, $u = \perp$, $k = \perp$. Spółgłoska "j" zajmuje jedno pole, natomiast spółgłoska "w" 1,5 pola, samogłoska "u" pół pola. Pomimo małego zróżnicowania znaków łatwo je można odczytać w wyrazie, ponieważ spółgłoski po spółgłosce "j" pisze się powyżej linii głównej, zaś po spółgłosce "w" - od linii głównej. Jeżeli samogłoska "u" pisana jest oddzielnie w wyrazie, to pogrubiam ją, a spółgłoskę "k" nie.

Zmieniłem również wielkość spółgłoski "c" - o pół pola i znaku końcówki -cja, -cji itp. o jedno pole: Końcówka "cja" nie może się mylić z "j" gdyż jest kreską bardziej pochyloną niż znak "j": \perp .

Stenografia St. Korbla jest mało płynna. Dlatego usunąłem z systemu znaki o przeciwnych zwrotach i zastąpiłem je innymi: itd. Z rysunku nowych zna-

ków widać, że czas ich kreślenia jest dużo krótszy.

Harmonijność kreślenia znaków jest o wiele większa, jeżeli pochylenie pisma wynosi około 75° . W tym celu więc zmieniłem pochylenie lewoskośne znaków z systemu Korbla na prostopadłe np.: $\perp = \perp$, $\perp = \perp$. Znak $r = \perp$ pomimo małego zróżnicowania nie będzie się mylić z $k = \perp$, ponieważ r jest prostopadłe a k - pochylone. Powyższej reguły nie stosuję do kreślenia grup spółgłosek za pomocą pojedynczych znaków o przeciwnych zwrotach względnie pochylonych lewoskośnie i innych, jeżeli grupę spółgłosek zapisuję szybciej niż grupę spółgłosek, dla których każdą spółgłoskę kreśliłbym oddzielnym znakiem o właściwym kącie pochylenia, o jednej kierunkowości itp. Kreślenie znaków w piśmie podstawowym mojego systemu jest bardziej płynne niż w systemie Korbla, ponieważ znaki są albo odcinkami prostej kreślonymi przeważnie ruchem posuwisto-zwrotnym o małym kącie rozwarcia i pochyleniu 75° , albo znakami owalnymi kreślonymi ruchem kolistym, albo znakami arkadowo-girlandowymi kreślonymi ruchem stanowiącym połączenie obu poprzednich ruchów. Ze stenografii Korbla usunąłem więc znaki, które łączy się za pomocą ruchu posuwisto-zwrotnego po łuku, jak np. znak wewnątrz wyrazu , gdyż łączenie znaków jest najszybsze przy ruchu posuwisto-zwrotnym, ale wzdłuż linii prostej , lub - jeśli ruch jest wykonywany po okręgu - w jednym kierunku: , a także, gdy łączenie znaków odbywa się najkrótszą drogą przy małym kącie rozwarcia zmierzającym do zera.

Jedną z bardzo niekorzystnych dla kreślenia cech znaków jest ich cieniowanie. Wyeliminowałem więc ze stenografii Korbla cieniowanie samogłoski "a" i w to miejsce wprowadziłem wydłużenie poprzedniej spółgłoski o pół pola w dół poniżej linii głównej /bez obniżania znaków/. Ponieważ zaś częstość "u" jest 3 razy mniejsza niż "a", więc można ją zaznaczyć przez pogrubienie poprzedniej spółgłoski, chociaż jest to niekonieczne, gdyż bardziej korzystne jest zapisanie jej przez obniżenie poprzedniej spółgłoski o pół pola /jak u Korbla/. W miejsce wyeliminowanych znaków systemu Korbla wprowadziłem następujące znaki: i inne. Wszelkie zygzaki, wężyki i większe łuki zaliczyłem do dru-

giej grupy szybkości kreślenia i za ich pomocą zapisałem grupy głosek częściej powtarzających się np. $tw = \lambda nm = \nu mn = \nu$
 $kr = \lambda krz = \lambda$ itd.

Ponieważ w czasie pisania ręka przemieszcza się od lewej do prawej strony, wobec tego nadałem większości znaków w piśmie podstawowym kierunek przebiegający od lewej ku prawej w celu zwiększenia płynności i szybkości kreślenia, np.: 7727ca.

Grupy zgłoskowe typu XaY . XiY . XuY , XyY zapisuję tak samo, jak i grupę spółgłosek typu XY z tym, że odpowiednio wydłużam je w dół lub w górę o pół pola, poszerzam, obniżam o pół pola lub pochylam w prawo zależnie od tego, którą samogłoskę zapisuję. Przedrostki, końcówki i przyrostki utworzyłem z bardzo prostych elementów graficznych spółgłosek wchodzących do znaku pełnego. W ten sposób skróciłem czas kreślenia często występujących przedrostków, wprowadzając przy tym mnemotechnikę. Niektóre przedrostki zbudowane są inaczej. Np. $n = \cup$ napisane nad linią główną oznacza przedrostek nad $= \cup$, spółgłoska $p = \cup$ zapisana pod linią główną określa przedrostek pod $= \cup$ itp. Tworzę także szereg innych przedrostków i końcówek np. przy $= \cup$, wy $= \cup$, przed $= \cup$, naj $= \cup$ itd. Znaczniki utworzyłem w ten sposób, że zapisałem je za pomocą znaków spółgłosek bardziej akcentujących się, lub znaków bardzo łatwo i szybko kreślonych. Znaki te umieściłem w różnych położeniach, wprowadzając mnemotechnikę.

Po zmierzeniu czasu pisania tego samego tekstu napisanego w tej samej podziałce i w jednakowym uproszczeniu, systemem moim i Korbla, ten pierwszy okazał się szybszy o kilkanaście procent.

SĄD KONKURSOWY

Praca jest stosunkowo daleko idącą przeróbką systemu Korbla. Jednak wprowadzone zmiany, przede wszystkim w tworzeniu graficznym spółgłosek oraz w zasadach wokalizacji nie tylko nie ulepszają systemu Korbla, ale wprowadzają do niego utrudnienia w kreśleniu oraz nieprecyzyjne sformułowanie niektórych reguł wokalizacji. Powtarzają natomiast błędy pierw-

wzoru przede wszystkim w budowie grup spółgłoskowych o małej płynności kreślenia. Nadmiernie rozbudowana jest część pracy dotycząca grup spółgłoskowych i zgłoskowych, często niecelowych zarówno z punktu widzenia procesu dydaktycznego, jak i praktyki stenograficznej. Praca zajęła piąte miejsce w punktacji systemów konkursowych.

JUTRZENKA

SĄD KONKURSOWY

System jest daleko idącą przeróbką systemu Polińskiego. Wiele z wprowadzonych rozwiązań obniża jednak wartość tego systemu w stosunku do pierwotnego. Praca posiada mianowicie m.in. skomplikowany i praktycznie nie do nauczenia i zastosowania w praktyce sposób wokalizacji. Brak w pracy jednolitych zasad tworzenia grup spółgłoskowych. Niektóre znaki alfabetu podstawowego oraz połączenia znaków doprowadzają do powstawania znaków nieharmonicznych, znacznie ograniczających szybkość pisania. Tworzenie znaczników oparte jest na ogromnej liczbie różnych zasad. Brak w pracy oryginalnych i ciekawych rozwiązań systemowych. Praca uzyskała w punktacji stosunkowo dalekie 7 miejsce wśród prac konkursowych.

PAPRZYCA

TADEUSZ ZGLIŃSKI

System daje możliwość pisania z szybkością mowy tj. ponad 100 słów/min. /230 sylab/. Mamy więc na względzie stenografię dyskusyjno-parlamentarną.

Cechy systemu: Zachowana jest ortografia polska. Jedynie $h = ch$ i $u = ó$. Zostawiamy znaki przestankowe dla kropki $./$ i przecinka $/,$. Zaleca się ich stosowanie. Nie uwzględniamy wielkich liter. Nie stosujemy zamiany liter w wyrazach. Osob-

ne znaki dla L i Ł oraz RZ i Ż. Własna symbolizacja dla liter Ę i ą, bez sztucznej zamiany na EN i ON. Litera J ujęta jest w zależności od sposobu wymawiania. Ułatwia to odczytywanie. Jednolita reguła dla zwiększania spółgłosek - miękka jest dwa razy większa od twardej. Kierunek pisania znaku nie wpływa na jego znaczenie. Kształt znaków jest prosty, czytelny, płynny w jednokierunkowym pisaniu, łatwy w łączeniu. Przedrostków i samogłosek stojących na początku wyrazu nie uważa się za pierwszą sylabę, co pozwala uniknąć wielokrotnego obniżania i podnoszenia znaków w wyrazie. Przedrostki i przyrostki dają możliwość maksymalnego skracania wyrazów - stosowanie do założonej szybkości pisania. ■

SĄD KONKURSOWY

■ Praca oparta jest na systemie Gumińskiego i powtarza, a w wielu przypadkach pogłębia niedociągnięcia tego systemu. System posiada skomplikowaną, opartą na wielu różnych zasadach wokalizację. W pracy występuje małe zróżnicowanie znaków samogłoskowych, nieharmonijność niektórych znaków spółgłoskowych oraz większości grup spółgłoskowych, a także niestenograficzne rozwiązania niektórych grup spółgłoskowych. Błędnie rozwiązane są niektóre problemy systemowe, jak np. oddzielne notowanie najczęstszych przedrostków. Zasadę nielinijności pisma wprowadza się jako zasadę w piśmie podstawowym. W pracy brak jest oryginalnych rozwiązań i jakichkolwiek godnych uwagi walorów systemowych. Praca uzyskała bardzo małą ilość punktów i znalazła się w punktacji 10 systemów konkursowych na 8 miejscu. ■

NEMO

SĄD KONKURSOWY

■ Praca ma charakter w dużej mierze oryginalny. Posiada kilka interesujących teoretycznie założeń, jak na przykład wyraźne podobieństwo graficzne spółgłosek dźwięcznych i bez-

dźwięcznych. Całość systemu oparta jest na zasadach konsekwentnych i stosunkowo prostych. Praca zawiera jednak podstawowe błędy doprowadzające do absurdalnych z punktu widzenia praktyki stenograficznej rozwiązań, jak np. dzielenie znaków dla dłuższych wyrazów na części, niemożliwe do szybkiego kreślenia znaki lewokierunkowe w podstawowym alfabecie spółgłosek, znaki diakrytyczne, dużą ilość wyjątków i znaków specjalnych itp. Brak w systemie grup spółgłoskowych. W rezultacie zapis oparty na tym systemie robi wrażenie pisma skróconego a nie stenografii. Praca uzyskała bardzo małą ilość punktów i uplasowała się w punktacji systemów konkursowych na przedostatnim miejscu. ■

ATUT

SĄD KONKURSOWY

■ Praca wzorowana jest na systemach geometrycznych. Zawiera niejasno i nieprecyzyjnie sformułowane reguły. Podstawowe tworzywo spółgłoskowe i samogłoskowe jest mało zróżnicowane. Wokalizacja rozwiązana jest nieprawidłowo, mianowicie przez wprowadzenie dla wszystkich samogłosek znaków alfabetycznych, nieekonomicznych w kreśleniu. Wyraźnym mankamentem pracy jest zbyt różnorodne operowanie cieniowaniem. Zasady łączenia znaków doprowadzają do absurdalnie skomplikowanego zapisu graficznego, pozbawionego niezbędnej w piśmie stenograficznym płynności i harmonijności. W grupach głosek i znacznikach brak jest oryginalnych rozwiązań. Praca pozbawiona jest jakichkolwiek walorów zarówno z teoretycznego jak i praktycznego punktu widzenia. System otrzymał w punktacji najmniejszą ilość punktów z wszystkich 10 ocenianych prac, wyraźnie przy tym mniej od pracy przedostatniej na liście. ■

TABELE PUNKTACYJNE

■ Dane zamieszczone w trzech tabelach na stronach 90-92 opracowane zostały na podstawie sędziowskich kart punktacyjnych z konkursu. Są to dane zbiorcze, syntetyczne.

Tabela pierwsza przedstawia ilości punktów, jakie otrzymały prace konkursowe i dotychczasowe systemy polskie za poszczególne cechy systemów wymienione w główce tabeli. W każdym przypadku ilość punktów stanowi średnią arytmetyczną z ocen pięciu sędziów konkursowych. Maksymalne ilości punktów, jakie mogły otrzymać prace konkursowe za poszczególne cechy systemów, podano również w główce tabeli. Ilości maksymalne zostały ustalone przez Komisję Systemową w "Wytycznych dla Sądu Konkursowego". Dokument ten opublikowano w 4 numerze "Materiałów SSiM" /strona 19/, gdzie zamieszczono również dokładniejszą charakterystykę cech systemów w postaci listy kryteriów dobrego systemu stenograficznego /strony 20-26/.

Tabela druga zawiera dane z tabeli pierwszej, ale w ujęciu procentowym. Dla każdej kolumny tabeli przyjęto inną podstawę oprocentowania, a mianowicie maksymalną ilość punktów możliwych do uzyskania za daną cechę systemów. Poszczególne liczby tej tabeli informują więc, jak duży procent możliwych do otrzymania punktów uzyskał każdy z ocenianych systemów za poszczególne cechy. Albo inaczej: jak daleko znalazły się różne rozwiązania systemowe poszczególnych prac konkursowych od tego, co można by przyjąć za rozwiązanie optymalne. Jedenasty rząd tabeli /"% średni"/ informuje, jaka była przeciętna ocena poszczególnych cech systemów w pracach

konkursowych /również wyrażona w procencie możliwych do uzyskania punktów/.

Z pierwszych dwóch tabel widać wyraźnie, że najważniejsza cecha systemów, mianowicie mała ilość reguł otrzymała bardzo niską notę, średnio nie przekraczającą 50 procent możliwych do uzyskania punktów. Ten fakt zaważył w decydującej mierze zarówno na ocenie poszczególnych prac, jak i na wynikach całego konkursu. Łatwo da się także zauważyć, że nawet w tak prostych - zdawałoby się - do zrealizowania zasadach, jak zgodność z ortografią /cecha 5/ tylko jedna praca otrzymała 100 procent możliwych punktów. Całkowitą likwidację cieniowania udało się przeprowadzić jedynie w dwóch pracach konkursowych i tak dalej.

Tabela trzecia i ostatnia pokazuje, które kolejne miejsca zajęły systemy, zarówno konkursowe, jak i dotychczasowe polskie systemy stenograficzne, w punktacji za poszczególne cechy. Można więc zorientować się z nich dość szybko, które problemy systemowe są w danej pracy rozwiązane lepiej lub gorzej niż w innych. Widać tu także, że jak na razie, nie ma właściwie systemu, który wyraźnie pod każdym względem wyprzedzałby systemy pozostałe. ■

TABELA 1. Punktacja konkursowa według cech systemów

Cechy systemów	Ilość rekrut		Zgodność rekrut		Zgodność z konkurencją		Zgodność z tonetyką		Zgodność z ortografią		Zgodność z morfologią		Prosta znaków		Zróżnicow. kształtu		Zróżnicow. wysockości		Zróżnicow. szerokości		Płynność znaków		Linijsność pisma		Kącenie znaków		Ciętłowo- nie		Walory ogólne		Punktacja łączna
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	
Nr cechy Maksimum	3000	600	1000	216	100	84	600	300	300	300	300	300	300	300	100	1000	200	200	200	100	100	200	200	200	100	200	2000	10000			
ATUT	1327	450	516	216	28	64	-	50	37	20	469	95	150	-	42	-	3464														
CITERION	1736	522	848	80	14	64	400	205	45	80	631	84	117	70	90	900	5886														
JUTRZEN.	1461	442	683	-	-	74	420	120	250	40	510	152	131	70	-	40	4393														
KOPERNIK	1565	514	502	180	100	64	300	125	45	80	690	176	123	50	200	750	5464														
ŁAWA	1298	387	952	60	56	64	400	125	27	100	720	164	140	80	144	690	5417														
NEMO	1128	504	414	160	70	83	300	125	300	60	449	74	68	78	200	40	4053														
PAPRZYCA	1336	397	544	30	14	74	400	285	60	40	600	126	142	83	48	-	4179														
WIELICZ.	1574	477	540	130	70	64	600	170	31	100	650	164	156	80	108	1070	5984														
WISŁA	1787	420	645	190	84	64	200	170	37	80	651	160	141	60	168	645	5502														
ZAMEK	1385	392	729	90	70	64	290	170	30	100	680	148	123	78	168	520	5037														
JSSP	1231	562	728	85	70	64	300	170	300	100	796	154	175	48	200	760	5743														
KORBEL	2072	566	641	140	70	69	500	185	28	100	680	126	140	80	108	1440	6945														
POLIŃSKI	1547	530	795	160	45	74	500	300	25	80	630	106	154	80	72	1100	6198														

TABELA 2. Punktacja konkursowa wg cech systemów w % maksymalnych ilości punktów

Cechy systemów	Ilość rekrut		Zgodność rekrut		Zgodność z konkurencją		Zgodność z tonetyką		Zgodność z ortografią		Zgodność z morfologią		Prosta znaków		Zróżnicow. kształtu		Zróżnicow. wysockości		Zróżnicow. szerokości		Płynność znaków		Linijsność pisma		Kącenie znaków		Ciętłowo- nie		Walory ogólne		Punktacja łączna
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	
Nr cechy Maksimum	3000	600	1000	216	100	84	600	300	300	300	300	300	300	300	100	1000	200	200	200	100	100	200	200	200	100	200	2000	10000			
ATUT	44	75	52	100	28	76	-	17	12	20	47	48	75	-	21	-	35														
CITERION	58	87	85	37	14	76	67	68	15	80	63	42	59	45	45	45	59														
JUTRZEN.	49	74	68	-	-	88	70	40	83	40	51	76	66	2	-	2	44														
KOPERNIK	52	86	50	83	100	76	50	42	15	80	69	88	62	100	100	38	55														
ŁAWA	43	65	95	28	56	76	67	42	9	100	72	82	70	80	72	35	54														
NEMO	38	84	41	74	70	99	50	42	100	60	45	37	34	100	2	41															
PAPRZYCA	45	66	54	14	14	88	67	95	20	40	60	63	71	83	24	42															
WIELICZ.	53	80	54	60	70	76	100	57	10	100	65	82	78	80	54	60															
WISŁA	60	70	65	88	84	76	33	57	12	80	65	80	71	60	84	32	55														
ZAMEK	46	65	73	42	70	76	48	57	10	100	68	74	62	84	26	50															
% średni	49	75	64	53	51	81	55	52	29	70	61	67	65	65	58	23	50														
JSSP	41	94	73	39	70	76	50	57	100	100	80	77	88	48	100	38	57														
KORBEL	69	94	64	65	70	82	83	62	9	100	68	63	70	80	54	72	69														
POLIŃSKI	52	88	80	74	45	88	83	100	8	80	63	53	77	80	36	55	62														

TABELA 3. Kolejność systemów w punktacji cech systemów

Cechy systemów	Nr cechy	Łączna liczba punktów	Systemy	Punkacja
Łączna liczba punktów	1.	3000	Łączna liczba punktów	3000
Łączna liczba punktów	2.	600	Łączna liczba punktów	600
Łączna liczba punktów	3.	1000	Łączna liczba punktów	1000
Łączna liczba punktów	4.	216	Łączna liczba punktów	216
Łączna liczba punktów	5.	100	Łączna liczba punktów	100
Łączna liczba punktów	6.	84	Łączna liczba punktów	84
Łączna liczba punktów	7.	600	Łączna liczba punktów	600
Łączna liczba punktów	8.	300	Łączna liczba punktów	300
Łączna liczba punktów	9.	300	Łączna liczba punktów	300
Łączna liczba punktów	10.	100	Łączna liczba punktów	100
Łączna liczba punktów	11.	1000	Łączna liczba punktów	1000
Łączna liczba punktów	12.	200	Łączna liczba punktów	200
Łączna liczba punktów	13.	200	Łączna liczba punktów	200
Łączna liczba punktów	14.	100	Łączna liczba punktów	100
Łączna liczba punktów	15.	200	Łączna liczba punktów	200
Łączna liczba punktów	16.	2000	Łączna liczba punktów	2000
Razem		10000		